

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 103002/I/2023/36122163472066564

**VPLYV KORONAKRÍZY NA FINANČNÉ ZDROJE NEZISKOVÝCH
ÚČTOVNÝCH JEDNOTIEK**

Diplomová práca

2023

Karen Pernecká, Bc.

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

**VPLYV KORONAKRÍZY NA FINANČNÉ ZDROJE NEZISKOVÝCH
ÚČTOVNÝCH JEDNOTIEK**

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: Alena Kordošová, Ing., PhD.

Bratislava 2023

Karen Pernecká, Bc.

Pod'akovanie

Veľmi rada by som pod'akovala mojej vedúcej diplomovej práce Ing. Alene Kordošovej, PhD. za odborné konzultácie, cenné rady a ochotný prístup počas celej doby písania diplomovej práce. Taktiež veľká vd'aka patrí všetkým ľuďom, ktorí pri mne stáli a neustále podporovali počas celého môjho štúdia na vysokej škole.

ABSTRAKT

PERNECKÁ, Karen: *Vplyv koronakrízy na finančné zdroje neziskových účtovných jednotiek*. - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Alena Kordošová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2023, 74 s.

Cieľom diplomovej práce je komparatívna analýza rôznorodých finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek v čase koronakrízy, osobitosti ich účtovného zobrazenia a zhodnotenie vplyvu koronakrízy na ich finančné zdroje. Práca je rozdelená do troch hlavných kapitol, ktoré sa delia na podkapitoly. Obsahuje 21 grafov, 22 tabuliek a 2 schémy. Prvá kapitola sa venuje vymedzeniu jednotlivých zdrojov financovania neziskových účtovných jednotiek a ich účtovnému zobrazeniu. V druhej kapitole je charakterizovaný hlavný cieľ a parciálne ciele práce, metodika a metódy skúmania práce. Záverečná kapitola obsahuje charakteristiku, analýzu zdrojov financovania piatich vybraných neziskových účtovných jednotiek a ich účtovné zobrazenie počas troch rokov – 2019, 2020 a 2021, aby sme boli schopní zhodnotiť vplyv koronakrízy na ich finančné zdroje. Výsledkom práce je komparácia a zhodnotenie vplyvu koronakrízy na financovanie vybraných neziskových účtovných jednotiek a ich účtovné zobrazenie.

Kľúčové slová: neziskové účtovné jednotky, účtovná závierka, príjem, koronakríza

ABSTRACT

PERNECKÁ, Karen: *The impact of the corona crisis on the financing source of non-profit accounting entities*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accountancy and Auditing. – Head of Graduation Thesis: Ing. Alena Kordošová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2023, 74 p.

The aim of the graduation theses is a comparative analysis of various financial resources of selected non-profit accounting at the time of the corona crisis, the peculiarities of their accounting presentation and evaluation, their accounting presentation and evaluation of the impact of the corona crisis on their financial resources. The thesis consists of three main chapters, which are further divided into subchapters that contain 21 graphs, 22 tables and 2 diagrams. The first chapter is focused on definition of individual sources of financing of non-profit accounting entities and accounting presentation. In the second chapter is described the goal of the thesis and the methodology used to provide data. The last chapter consists of characteristics, analysis and accounting presentation sources of financing of five non-profit accounting entities during three years - 2019, 2020 and 2021, in order to be able to evaluate the impact of the corona crisis. The conclusion of the thesis is comparison and the evaluation of the impact of the corona crisis on the financing of selected non-profit accounting entities and their accounting presentation.

Key words: non-profit accounting entities, financial statement, incomes, Corona Crisis

Obsah

Úvod.....	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	9
1.1 Zdroje financovania činnosti neziskových účtovných jednotiek	10
1.1.1 Finančné prostriedky z vlastnej činnosti.....	13
1.1.2 Finančné prostriedky získané od vlastnej základne	16
1.1.3 Finančné prostriedky získané od iných subjektov	17
1.2 Účtovné zobrazenie finančných zdrojov neziskových účtovných jednotiek	23
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	33
3 Výsledky práce a diskusia	36
3.1 Charakteristika finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia vo vybraných neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby	36
3.1.1. Charakteristika neziskovej organizácie Človek v ohrození	36
3.1.2 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia v neziskovej organizácii Človek v ohrození pred a po koronakríze	37
3.1.3 Charakteristika neziskovej organizácie SENIOR – geriatrické centrum.....	41
3.1.4 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia v neziskovej organizácii SENIOR – geriatrické centrum pred a po koronakríze	42
3.1.5 Charakteristika neziskovej organizácie Dom Svitanie Jakubov	46
3.1.6 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia v neziskovej organizácii Dom Svitanie pred a po koronakríze	47
3.2 Charakteristika finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia vo vybraných nadáciách	52
3.2.1 Charakteristika nadácie Pontis.....	52
3.2.2 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia nadácie Pontis pred a po koronakríze	53
3.2.3 Charakteristika nadácie Adeli.....	56
3.2.4 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia nadácie Adeli pred a po koronakríze	57
3.3 Porovnanie a zhodnotenie finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia vybraných subjektov v čase koronakrízy	62
Záver	68
Zoznam použitej literatúry	71

Úvod

Neziskové účtovné jednotky sú stále pre mnohých ľudí jedna neznáma – nie všetci vedia ako fungujú. Dôvodom je, že neziskové účtovné jednotky nie sú tak mediálne známe ako podnikateľské subjekty, ľudia nemajú s nimi hlbšiu skúsenosť alebo vo väčšine prípadov aj podporili určitú neziskovú účtovnú jednotku, ale nevnímajú to ako podporu tretieho sektora.

Finančná situácia neziskového sektora na Slovensku sa od roku 1989 vytvárala najmä vďaka veľmi rozsiahlej pomoci zo zahraničia. Neziskové organizácie boli podporované najmä zahraničnými vládnyimi agentúrami (veľvyslanectvami) a súkromnými nadáciami, ktoré zabezpečili ich vznik a fungovanie. Keby sme sa pozreli na pôvod, tak to boli najmä americké, kanadské, britské, holandské zdroje a predvstupové fondy Európskej únie. Okrem zahraničnej pomoci neziskové organizácie získavali zdroje aj od domácich verejných či súkromných darcov. V súčasnosti je podiel financovania z domácich zdrojov oveľa väčší ako podiel financovania zo zahraničia. Neustále sa zvyšujúce požiadavky na profesionalitu a kvalitu poskytovaných služieb vytvárajú potrebu zvýšenia zdrojov, a preto je dôležité neustále hľadať nové zdroje a formy financovania neziskových organizácií.

Dôležitou udalosťou v roku 2020 sa na Slovensku stala pandémia COVID-19, ktorá poznačila aj neziskové organizácie. Neziskové organizácie od začiatku pandémie aktívne pomáhali pri riešení pandemickej krízy. Veľa neziskových účtovných jednotiek využilo koronakrízu ako príležitosť na digitalizáciu, na nové ponuky či na nové zdroje finančných prostriedkov.

Cieľom diplomovej práce je komparatívna analýza rôznorodých finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek v čase koronakrízy, osobitosti ich účtovného zobrazenia a zhodnotenie vplyvu koronakrízy na ich finančné zdroje

Na splnenie stanoveného cieľa je práca rozdelená do troch hlavných kapitol, ktoré sa delia na podkapitoly. V prvej kapitole diplomovej práce po preštudovaní odbornej literatúry sú charakterizované rôzne zdroje, z ktorých môžu byť neziskové účtovné jednotky financované – táto kapitola je zameraná najmä na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie, občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb, cirkev a náboženské spoločnosti a neinvestičné fondy a prezentuje ich účtovné zobrazenie vo forme tabuliek. Druhá kapitola charakterizuje hlavný cieľ diplomovej práce, parciálne ciele a tiež metodiku a metódy skúmania práce, ktoré sa počas písania

diplomovej práce využívajú.

Tretia kapitola charakterizuje vybrané neziskové účtovné jednotky a je zameraná na ich financovanie počas troch rokov – rok 2019, 2020 a 2021, aby sa posúdil vplyv koronakrízy na zdroje financovania ich činnosti a ich účtovné zobrazenie. Záverečná časť obsahuje aj porovnanie a zhodnotenie finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek v období koronakrízy a ich účtovné zobrazenie.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Neziskový sektor funguje v prostredí medzi vládny (štátnym, verejným) a podnikateľským (súkromným/trhovým) sektorom a pôsobí tam, kde možnosti verejného a súkromného sektora zlyhávajú. Tento sektor tiež nazývame aj mimovládny, tretí, nezárobkový alebo nezávislý. Patria sem napríklad občianske združenia, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie či neinvestičné fondy.

Neziskový sektor existuje už veľmi dlho, ale napriek tomu ani v súčasnej dobe nie je docenený, tak ako by mal byť. Významným rokom je rok 2019 kedy vstúpil do platnosti dlho očakávaný zákon č. 346/2018 o registri mimovládnych organizácií a predstavuje základ pre vytvorenie jednotného aktualizovaného registra všetkých neziskových mimovládnych organizácií. Hlavnou úlohou registra je prispieť k zvýšeniu transparentnosti v sektore, keďže organizácie prostredníctvom neho poskytujú viac informácií, aby boli schopné čerpať verejné zdroje. (Nadácia Pontis, 2020)

Financovanie neziskových organizácií predstavuje zložitú oblasť, v ktorej sú navzájom prepojené ekonomicko-finančné a sociálno-spoločenské prvky. pretože finančná situácia v tomto sektore v širšom kontexte súvisí s celkovou politickou, ekonomickou a sociálnou situáciou.

Neziskové organizácie tretieho sektora sa tak isto ako ktorýkoľvek ekonomický subjekt nezaobídu bez krytia svojich finančných potrieb s cieľom stabilizovať vlastnú existenciu a tiež pokryť náklady na svoje aktivity na splnenie svojho poslania. Finančné problémy najviac ovplyvňujú trvalý rozvoj celého neziskového sektora na Slovensku, pretože pre túto sféru sú viac naliehavé ako pre podnikateľský či štátny sektor. Je to spôsobené tým, že neziskové organizácie majú špecifické poslanie a ich cieľom je väčšinou poskytovať niečo nehmotné ako napríklad presadzovať hodnotu, poskytovať pomoc napríklad týraným ženám, chudobným rodinám, či dosahovať určité verejnoprospešné ciele a nie dosahovať zisk.

Cieľovú skupinu neziskových organizácií a adresátov ich aktivít tvoria ľudia, ktorí si za tieto služby nemôžu platiť, platia len čiastočne alebo neplatia. Preto je potrebné, aby do týchto aktivít vstúpil tretí subjekt, ktorý má záujem na riešení nejakého spoločenského problému, ale neuskutočňuje to vlastnou prácou, len poskytovaním finančných alebo vecných prostriedkov. Takýmto spôsobom vstupuje do financovania neziskových organizácií konkrétny darca, ktorý sa podieľa na podpore takejto verejnoprospešnej alebo vzájomne

prospešnej aktivity. (Bukovová, 2012)

V roku 2020, kedy sa na Slovensku prejavil koronavírus, vznikol ako reakcia na mimoriadnu situáciu Koordinačný krízový štáb neziskového sektora. Jeho hlavným cieľom bolo identifikovať kľúčové dopady krízy na neziskový sektor, mapovanie potrieb organizácií, ale aj spolupráca medzi štátom a občianskou spoločnosťou. Okrem poskytovania ochranných a zdravotníckych pomôcok nemocniciam či domovom sociálnych služieb, ponúkli aj pomoc zraniteľným skupinám, na ktoré vláda pozabudla, vyvracali dezinformácie súvisiace s pandémiou, pomáhali pri nákupoch, vzdelávaní, dezinfekcii priestorov, šití rúšok, poskytovali psychickú, sociálnu aj právnu pomoc. (Asociácia firemných nadácií, 2020)

Okrem Koordinačného krízového štábu Slovenská sporiteľňa tiež reagovala na krízu a umožnila neziskovým účtovným jednotkám získať úver na rok zadarmo, pričom všetky úroky za rok 2021 im preplatila nadácia Erste. (Slovenská sporiteľňa, 2021)

1.1 Zdroje financovania činnosti neziskových účtovných jednotiek

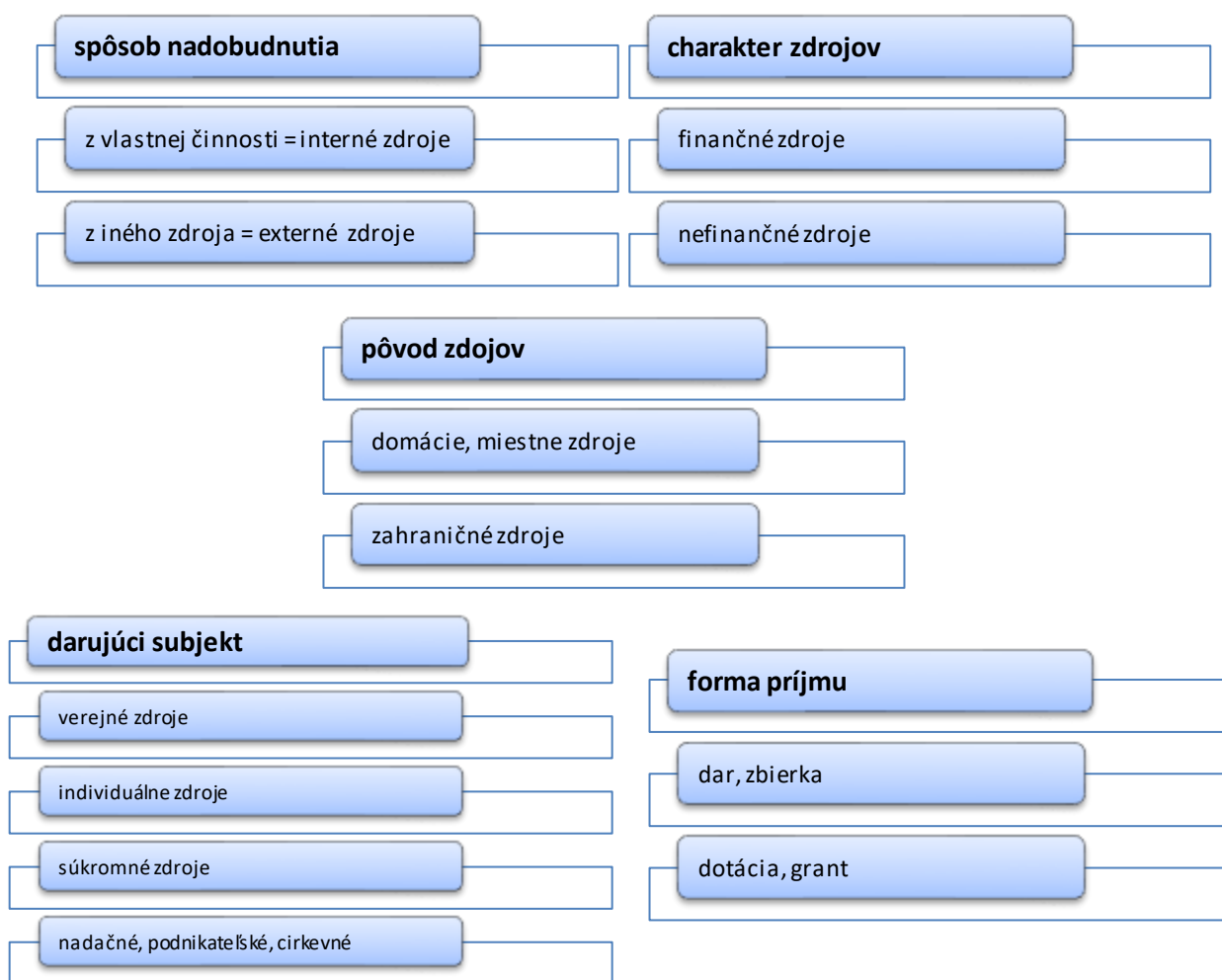
Charakteristickým znakom všetkých neziskových účtovných jednotiek je ich neziskovosť. To ale neznamená, že svojou činnosťou nemôže dosiahnuť zisk. Zisk, ktorý dosiahne musí použiť na zabezpečenie tých činností neziskových účtovných jednotiek, na ktoré boli zriadené a nemôže ich použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov a jej zamestnancov. Jednou z hlavných podmienok existencie neziskových účtovných jednotiek je zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov.

V súčasnosti sa môžeme stretnúť s rôznymi klasifikáciami zdrojov príjmov pre neziskové účtovné jednotky. Poznáme jednoduché delenia iba pre určité územie, štát alebo pre určitú formu neziskovej účtovnej jednotky, ale aj zložito štruktúrované, ktoré už podávajú komplexný prehľad existujúcich zdrojov príjmov. Vo všeobecnosti môžeme deliť zdroje financovania podľa spôsobu nadobudnutia, a to z vlastnej činnosti, ktoré sú označované ako interné zdroje a z iného zdroja, označované ako externé, cudzie zdroje. Ďalším kritériom je charakter zdrojov, kde rozlišujeme finančné prostriedky (finančné zdroje) a vecné dary, čas, informácie, práca dobrovoľníkov teda nefinančné zdroje. Tretím kritériom je pôvod zdrojov, kde patria zdroje zo Slovenska (domáce, miestne zdroje) a z iných krajín (zahraničné zdroje). Štvrtým kritériom je darujúci subjekt, ktorým môže byť štátna správa a samospráva (verejné zdroje), spoločnosť, jednotlivci (individuálne zdroje) alebo nadácia, podnikateľský subjekt (súkromné zdroje). Posledným kritériom je forma

príjmu, ktorá môže byť rôzna, napríklad dar, dotácia, grant alebo zbierka. (Majdúchová, 2004)

V nasledujúcej schéme sú zobrazené jednotlivé klasifikácie príjmov pre neziskové účtovné jednotky.

Schéma č.1 Klasifikácia zdrojov príjmov pre neziskové účtovné jednotky

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Majdúchová a kolektív (2004)

Schéma č.2 zobrazuje klasifikáciu príjmov pre neziskové účtovné jednotiek, ktoré využívame v prvej časti diplomovej práci.

Schéma č.2 Rozdelenie finančných zdrojov neziskových účtovných jednotiek

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Kordošová (2008)

Neziskové účtovné jednotky sú financované z rôznych zdrojov, ale máme aj zdroje financovania spoločné pre všetky druhy neziskových účtovných jednotiek, medzi ktoré patria: dary a príspevky od fyzických osôb a právnických osôb, dedičstvo, úroky z peňažných vkladov v bankách, organizovanie kultúrnych, vzdelávacích a športových akcií, prostriedky získané zo štátneho rozpočtu, rozpočtu obce a vyššieho územného celku. (Kordošová, 2008)

Neziskové účtovné jednotky musia pri zabezpečení finančných prostriedkov na svoju činnosť vychádzať z niekoľkých princípov, medzi ktoré patria viaczdrojovosť, spôsob nadobúdania alebo získavania finančných zdrojov, hospodárenie s cudzími zdrojmi, projektovosť, efektívnosť, účelovosť, transparentnosť, dôveryhodnosť a dobré meno. (Bukovová, 2012)

Základným a najdôležitejším princípom financovania je viaczdrojovosť. Jeho základom je získavanie a využívanie viacerých zdrojov financovania neziskovej organizácie a to s cieľom zabezpečiť si vlastnú nezávislosť od jedného finančného zdroja, čo umožní vyhnúť sa negatívnym dôsledkom pri jeho neočakávanom zlyhaní. Ako príklad si môžeme uviesť neziskové organizácie sociálneho charakteru, ktoré sú v súčasnosti, ale aj v minulosti boli financované prevažne verejným sektorom – štátnou správou alebo samosprávou. V prípade, ak sa zmení systém verejného financovania neziskového sektora, môže týmto účtovným jednotkám hroziť reálny zánik z dôvodu, že nemajú alternatívne finančné zdroje.

V roku 2020 sa zhoršila finančná situácia neziskových účtovných jednotiek v dôsledku ekonomických dopadov koronakrízy. Na jednej strane bola ohrozená ich

existencia a na strane druhej plnili nezastupiteľnú úlohu v oblasti pomoci spoločnosti. Neziskové účtovné jednotky sa obávali zníženia alebo straty príjmov z daňovej asignácie, či od darcov, keďže v tomto období prišlo veľa ľudí o prácu a firmám klesli príjmy. Práve zahraničné zdroje boli počas tohto obdobia veľmi dôležitým aspektom financovania.

1.1.1 Finančné prostriedky z vlastnej činnosti

Spočiatku boli neziskové účtovné jednotky závislé od finančných zdrojov poskytovaných tretími osobami, až zhoršujúca sa situácia domácej podnikateľskej sféry donútila neziskové účtovné jednotky zamyslieť sa nad tým, ako zvýšiť svoju finančnú nezávislosť a stabilitu.

Finančné prostriedky môžu získať z vlastnej činnosti, ako sú príjmy z hlavnej činnosti, ktoré nazývame ako samofinancovanie a príjmy z vedľajšej činnosti, ktorou môže byť iná zárobková činnosť alebo podnikanie. Rozdiel medzi týmito dvomi formami je, že príjem z hlavnej činnosti, ktorý súvisí s poslaním neziskovej účtovnej jednotky je oslobodený od dane z príjmu, zatiaľ čo príjem z podnikania nemusí byť priamo prepojený s poslaním neziskovej účtovnej jednotky, podlieha dani z príjmov a zisk musí byť použitý len na hlavnú činnosť. Neziskové organizácie majú väčší príjem z hlavnej činnosti ako z podnikania. (Svidroňová, Muthová, 2022)

Čím je nezisková účtovná jednotka lepšie pripravená na samofinancovanie, tým bude schopnejšia čeliť rizikám a dosiahne nielen vlastné ciele vlastnými programami, ale posilní aj svoju udržateľnosť. Samofinancovanie je v súčasnosti veľmi dôležité, pretože podiel verejných výdavkov na financovaní neziskového sektora sa znižuje, zatiaľ čo sa zvyšuje konkurenčný tlak medzi jednotlivými neziskovými účtovnými jednotkami, ktoré majú záujem o podiel na verejných výdavkoch. Samofinancovanie je však sprevádzané rôznymi rizikami. Riziká môžeme rozdeliť na niekoľko úrovní. Patrí sem napríklad riziko výraznejšieho zamerania na podnikanie ako na poslanie, najmä ak spolu nesúvisia alebo riziko, že prostriedky, ktoré sa získali podnikaním budú musieť byť použité na jeho ďalšiu podporu namiesto na programy danej neziskovej účtovnej jednotky. Pri samofinancovaní neziskových účtovných jednotiek sa môžeme stretnúť s rizikom straty alebo poškodenia dobrého mena v zainteresovaných skupinách či s rizikom zadlženia. Ak sa nezisková účtovná jednotka rozhodne pre dlhodobé samofinancovanie, potom je dôležité, aby si zvolila a vypracovala správnu stratégiu. Zárukou úspechu nie je plánovanie, ale plánovanie znižuje riziko a pomáha neziskovej účtovnej jednotke reagovať na požiadavky samofinancovania.

Pri samofinancovaní musí viesť oddelené účtovníctvo podnikateľskej aktivity a programových aktivít, tým zabezpečiť prehľadnosť a diferencovanosť vo finančnom manažmente. Podnikateľské aktivity by mali byť zdokumentované a zverejnené vo výročnej správe. V správach by mala byť uvedená podstata podnikateľských aktivít a konkrétne uvedené, ako boli príjmy z podnikania použité. (Etchart, 2001)

Neziskové účtovné jednotky môžu mať pri samofinancovaní rôzne formy príjmu, medzi ktoré patria:

- Poplatky za služby – neziskové účtovné jednotky môžu poskytovať rôzne konzultačné alebo poradenské služby prostredníctvom svojich členov. Môže ísť o poradenské služby pri výbere vhodnej strednej školy, organizovaním starostlivosti o starších ľudí, organizovaním vzdelávacích seminárov či jazykové kurzy. Je dôležité, aby nezisková účtovná jednotka v mieste svojho sídla úzko spolupracovala najmä s orgánmi miestnej samosprávy.
- Predaj výrobkov – organizácie môžu vyrábať výrobky, ako napríklad tričká, pomôcky pre zdravotne postihnutých občanov alebo literatúru, ktoré predávajú a získajú tak finančné prostriedky. Môžu aj výrobky výhodne a lacno kúpiť a s prirážkou predat'.
- Využitie majetkových aktív – neziskové účtovné jednotky môžu prenajímať nevyužité priestory, zariadenia, nehnuteľností alebo ich poskytovať za protislužby. Okrem toho môžu prenajímať svoje meno, logo, patenty, licencie z vlastného softvéru či poskytovať garancie. Príjem z využitia majetkových aktív môžu získať podnikaním s portfóliom cenných papierov na burze cenných papierov, a to hľadaním optimálneho portfólia úrokov z úspor organizácie. (Majdúchová, 2009)
- Zhodnocovanie existujúceho kapitálu a realizovanie investícií (napr. zhodnocovanie základiny a rezervných fondov, poskytnutie pôžičky). Tieto zdroje paria medzi najmenej využívané, pretože neziskové účtovné jednotky nedisponujú zväčša voľným kapitálom. (Marček, 2010)

Druhou formou, ako môžu neziskové účtovné jednotky získať zdroje financovania z vlastnej činnosti je vedľajšia činnosť, ktorou môže byť iná zárobková činnosť alebo podnikanie. Príjmy z podnikateľskej činnosti nemôžu mať všetky neziskové účtovné jednotky, medzi tie, ktoré môžu vykonávať podnikateľskú činnosť a majú túto oblasť

upravenú právnym predpisom patria neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Ďalšie neziskové organizácie ako občianske združenia, cirkev a náboženské spoločnosti a záujmové združenia právnických osôb nemajú podnikateľskú činnosť upravenú právnym predpisom, ale môžu ju vykonávať, pretože to nie je zakázané. Podnikanie však nemôže ohroziť kvalitu, rozsah a dostupnosť služieb, na ktoré boli neziskové účtovné jednotky založené. (Majdúchová, 2009)

Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby môžu podnikat' podľa osobitných predpisov za podmienky, že touto činnosťou sa dosiahne účelnejšie využitie ich majetku a nebude ohrozená kvalita, rozsah a dostupnosť služieb, pre ktoré boli založené. Nemôžu sa zúčastňovať na podnikaní iných osôb a nemôžu uzatvárať zmluvu o tichom spoločenstve. (§30, ods. 1 zákona o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby)

Občianske združenia môžu vykonávať podnikateľskú činnosť, ale len za určitých okolností. Ak im príjmy nestačia na pokrytie svojej činnosti, tak si môžu pomôcť s príjmami z predaja tovarov alebo poskytovania služieb. Podnikateľskú činnosť by malo vykonávať len na podporu hlavnej neziskovej činnosti, nemôže ju vykonávať ako činnosť, ktorá je primárnym účelom občianskeho združenia. Ak sa rozhodne pre podnikateľskú činnosť, potrebuje na to oprávnenie na podnikanie, ktorým je najčastejšie živnostenské oprávnenie a musí tento svoj zámer uviesť aj vo svojich stanovách. Zisk, ktorý dosiahne z podnikateľskej činnosti musí použiť výhradne na podporu a rozvoj činnosti občianskeho združenia a nesmie ho prerozdeliť medzi svojich členov. (Jaspis, 2022 b)

Cirkev a náboženské spoločnosti nemajú zákonom stanovený zákaz podnikateľskej činnosti, ale na daňové účely sú zaradené do osobitnej skupiny daňovníkov. Predmetom dane tejto skupiny daňovníkov sú príjmy z činností, ktorými dosahujú zisk alebo ktorými sa dá zisk dosiahnuť. Cirkev a náboženské spoločnosti môžu podnikat' len v tých oblastiach, v ktorých dosahujú príjmy, medzi ktoré patria príjmy z predaja majetku, príjmy z nájomného, z reklám a z členských príspevkov. (Bukovová, 2012)

Záujmové združenia právnických osôb môžu podnikat', ale nemôže to byť hlavný predmet činnosti len doplnková aktivita, pomocou ktorej sa napríklad pokrývajú finančné potreby združenia a podporí sa jeho ďalší rozvoj. Zisk musí byť použitý na účel, pre ktorý bolo združenie založené.

Medzi neziskové organizácie, ktoré môžu vykonávať podnikateľskú činnosť obmedzene patria nadácie. Neúspech v podnikaní by mohol ohroziť zdroje financovania,

a tým aj existenciu nadácie, čo by bolo v rozpore so zámerom zriaďovateľa. (Beňová, 1994)

Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov dovoľuje nadáciám podnikat' v prípade prevádzkovania charitatívnej lotérie, prenechania nehnuteľností do nájmu, organizovania kultúrnych, športových, vzdelávacích, či spoločenských akcií, ak touto činnosťou účinnejšie využije svoj majetok a táto činnosť bude v súlade s verejnoprospešným účelom nadácie.

Neziskové účtovné jednotky ako je občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby a účelové zariadenie cirkvi môžu aj sociálne podnikat'. Cieľom sociálneho podnikania je tvorba nových pracovných príležitostí na trhu práce pre znevýhodnené kategórie obyvateľstva. Neziskové účtovné jednotky nemajú však veľký záujem o túto oblasť. V Registri sociálnych podnikov (2021), ktorý vedie Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v roku 2021 bolo zaregistrovaných len 30 neziskových účtovných jednotiek.

1.1.2 Finančné prostriedky získané od vlastnej základne

Niektoré neziskové účtovné jednotky, medzi ktoré patria občianske združenie, záujmové združenie právnických osôb, cirkev a náboženské spoločnosti môžu vyberať členské príspevky od svojich členov. Občianske združenia sú založené na členskom princípe a širokej členskej základni a členské príspevky predstavujú pre nich dôležitý zdroj príjmu. Označujú sa ako vzájomne prospešné, pretože ich cieľom je naplňať potreby svojich členov. Členský príspevok predstavuje hodnotu, ktorá sa platí za možnosť byť členom určitej neziskovej účtovnej jednotky a prípadne využívať aj jej služby. Podmienkou byť členom môže byť uhradenie členského poplatku v určenej lehote, v prípade nezaplatenia môže predstavovať zánik členstva. Príspevok sa môže platiť buď jednorazovo pri vzniku členstva alebo opakovane – mesačne, ročne a pod. Poplatky môžu byť pre členov kompenzované rôznymi protislužbami, napr. poskytovaním rôznych zliav pri poskytovaní služieb alebo nákupe produktov.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené členské príspevky prijaté neziskovými účtovnými jednotkami od roku 2016 do roku 2020. Môžeme vidieť, že suma prijatých členských príspevkov sa v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019 znížila takmer o šesť miliónov, čo bolo spôsobené koronakrízou.

Tabuľka č. 1 Prijaté členské príspevky neziskovými účtovnými jednotkami v euách

ROK	2016	2017	2018	2019	2020
Prijaté členské príspevky	31 125 312	37 802 860	39 766 816	41 333 594	35 846 494

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Svidroňová, Muthová, (2022)

1.1.3 Finančné prostriedky získané od iných subjektov

Väčšine neziskovým účtovným jednotkám nestačia príjmy z vlastnej činnosti, a preto musia získať zdroje zo svojho externého prostredia, vtedy hovoríme o tzv. fundraisingu. Fundraising predstavuje sústavne a starostlivo naplánovanú, organizovanú strategickú činnosť, ktorá je zameraná na identifikáciu a získavanie zdrojov na uspokojenie potreby neziskovej účtovnej jednotky. (Bukovová, 2012)

Zjednodušene ide o získavanie finančných a nefinančných prostriedkov na zabezpečenie jej činnosti. Ak nezisková účtovná jednotka dostane finančné prostriedky od darcu, tak jej vznikajú voči nemu určité morálne záväzky. Je dôležité, aby nezisková účtovná jednotka preukázala, že s poskytnutými prostriedkami nakladá efektívne a musí neustále informovať darcu o čerpaní a využití jeho prostriedkov.

Medzi zdroje, ktoré môže nezisková účtovná jednotka získať od iných subjektov patria:

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Kordošová (2008)

Dary a granty

Neziskové účtovné jednotky môžu prijať dary od jednotlivcov alebo od korporácií. Počas posledných rokov jednotlivci poskytujú väčšiu sumu peňazí ako korporácie.

Individuálni darcovia patria medzi tradičné a stabilné zdroje financovania potrieb neziskových účtovných jednotiek. Dôležitú úlohu pri oslovovaní individuálnych darcov majú média – internet, televízia a rozhlas, ale v súčasnosti väčšie neziskové účtovné jednotky využívajú aj známe osobnosti, ktoré dodávajú projektom kredit. Neziskové účtovné jednotky oslovujú darcov rôznymi spôsobmi ako napríklad organizovaním verejných

dobročinných akcií, kde sa zábavnou formou na hromadných akciách vyzbierajú dobročinné príspevky alebo to môže byť priamym kontaktom, kde prostredníctvom dobrovoľníkov v priamej komunikácii s darcom sa oslovia jednotlivci. Je to najnáročnejší spôsob oslovenia individuálnych darcov, ale je najúčinnnejší. (Barát, 2000)

Dôležitým princípom pri získavaní zdrojov od darcov je projektovosť. Darcovia podporujú predovšetkým konkrétne projekty predložené neziskovou účtovnou jednotkou a svoje prostriedky poskytnú na úhradu nákladov, ktoré sú spojené s daným projektom. V súčasnosti je najväčším problémom úhrada prevádzkových a režijných nákladov, ktoré súvisia s fungovaním neziskových účtovných jednotiek a nie s projektom. (Jošt, 2019)

Nadácia, ktorá prijme dar a jeho hodnota je vyššia ako 331 €, je povinná oznámiť darcovi presnú špecifikáciu jeho použitia do 60 dní použitia tohto daru alebo príspevku, ak darca neustanoví inak. (§32, ods. 1 zákona o nadáciách)

Prostriedky z grantov, ktoré môžu neziskové účtovné jednotky prijať sú často viazané na konkrétny projekt a neumožňujú veľa flexibility ani použitia na správu organizácie alebo inštitucionálnu podporu. Granty sú väčšinou krátkodobé a často neobnoviteľné. Na porovnanie prostriedky pri samofinancovaní majú voľný a dlhodobý charakter. Granty sú veľmi rozšírené a poskytujú ich firmy aj malé firmy na lokálne projekty neziskových účtovných jednotiek. Nadácie patria medzi špecifickú neziskovú účtovnú jednotku, pretože na Slovensku máme okolo 500 nadácií, ktoré približne ročne poskytnú sumu okolo 20 miliónov € vo forme podpory a grantov pre tretie osoby pôsobiace v oblasti verejnoprospešnosti.

Dotácie zo štátneho rozpočtu, rozpočtov obcí a VÚC

Dotácie môžu prijímať neziskové účtovné jednotky v čiastočnej výške alebo v plnej výške. Vo väčšine prípadov sú poskytnuté dotácie viazané na splnenie určitých a presne vymedzených úloh alebo účelu za stanovených podmienok. Poznáme dve formy poskytnutej dotácie – peňažnú a nepeňažnú dotáciu, ale väčšinou sa poskytuje v peňažnej forme. Ak neziskové účtovné jednotky poskytnutú dotáciu nepoužijú na presne stanovený účel, na ktorý im bola poskytnutá, musia poskytovateľovi dotácie vrátiť jej časť alebo plnú výšku dotácie. Poskytnutá dotácia sa musí ročne zúčtovať so štátnym rozpočtom, ktorého spôsob určuje Ministerstvo financií SR alebo priamo jednotliví poskytovatelia dotácie. Keďže poskytnutá dotácia podlieha ročnému zúčtovaniu s rozpočtom, jej čerpanie by malo byť v tom roku, v ktorom bola poskytnutá. Pri zúčtovaní finančných vzťahov so štátnym

rozpočtom sa nevyčerpaná časť dotácie nemusí vrátiť, pokiaľ suma nepresiahne 5 €.

V prípade poskytovania dotácie miestnou samosprávou neziskovým účtovným jednotkám, každá obec či kraj si určuje vlastné podmienky poskytovania dotácie, a to na základe všeobecne záväzného nariadenia. Všeobecné záväzné nariadenie určuje väčšinou oblasti a účel podpory, oprávnených žiadateľov či celkový objem prostriedkov alokovaný na dotácie.

Pri dotáciách sa stretávame s problémami, ako napríklad neskoré zverejňovanie výziev alebo opakovaná podpora tých istých neziskových účtovných jednotiek, tzn., že noví žiadatelia majú nižšiu šancu na získanie dotácie.

Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby môžu prijímať dotácie zo štátneho rozpočtu na rovnaké služby len z jedného miesta, väčšinou z toho, ktoré má vzťah k prevažujúcej činnosti neziskovej organizácie. Z rozpočtu sa nemôžu uhrádzať výdavky na správu neziskovej organizácie, na tento účel môže poskytnúť neziskovej organizácii jej zakladateľ príspevok zo svojho rozpočtu. (§29, ods. 4 zákona o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby)

Cirkev a náboženské spoločnosti môžu okrem príspevku od štátu, podpory v podobe oslobodenia a úľav na daniach a poplatkoch, prijať účelovú dotáciu.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky v júli toto roka vyhlásilo novú výzvu vo výške 1,1 milióna € pre neziskové účtovné jednotky v troch krajoch – Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom, v ktorých je v súčasnosti evidovaná najvyššia miera nezamestnanosti. Táto výzva má podporiť aktivity na predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmiernovať jeho negatívne dôsledky, podporiť rovnosti príležitosti na trhu práce, podporiť znevýhodnené komunity a podporiť rozvoj športu. O dotáciu môžu požiadať len určité druhy neziskových účtovných jednotiek ako je občianske združenie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a právnické osoby so sídlom na území Slovenskej republiky, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2022)

Ministerstvo kultúry tiež poskytlo COVID dotácie pre neziskové organizácie, ktoré pôsobia v oblasti kultúry. Výška dotácie je pre jednotlivé neziskové účtovné jednotky bola rôzna, pohybovala sa vo výške od 2 000 € do 50 000 €. Dotáciu mohli prijať len občianske združenia, nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a neinvestičný fond. Dotácia bola určená pre neziskové účtovné jednotky, ktoré vykázali

minimálne 30-percentný medziročný pokles príjmov v kultúrno-kreatívnej činnosti. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2021)

Dedičstvo

Tento spôsob financovania je na Slovensku veľmi málo využívaný, v niektorých častiach sveta je však bežný. Financovanie spočíva v tom, že porúčiteľ prostredníctvom závetu určí neziskovú účtovnú jednotku ako svojho dediča a umožní jej tak financovanie svojej činnosti. Za určitých okolností aj mimovládne neziskové organizácie môžu byť účastníkmi dedičského konania. (Itretisektor, 2019 b)

Príjmy z dedičstva môžu mať neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a neinvestičné fondy.

Verejné zbierky

Medzi doplnkové zdroje financovania aktivít neziskových účtovných jednotiek patria verejné zbierky. Ich podstatou je získanie finančných prostriedkov od občanov a organizácií na vopred určený verejnoprospešný účel dobrovoľným poskytovaním príspevkov. Verejné zbierky majú najväčší význam pre tie neziskové účtovné jednotky, ktoré dokážu svojimi aktivitami osloviť širokú verejnosť, keďže pri verejných zbierkach ide o veľmi malé príspevky. Výnos z verejnej zbierky môže byť dosiahnutý vtedy, keď nezisková účtovná jednotka svojou kampanou dokáže osloviť širokú verejnosť. (Svidroňová, Muthová, 2022)

Príjmy z verejných zbierok môžu mať občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb, nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, účelové zriadenia cirkví a náboženských spoločností. (§3, ods. 2, zákona o verejných zbierkach)

Ak nezisková účtovná jednotka chce realizovať verejnú zbierku, musí mať vytvorený osobitný účet, na ktorom sa budú zhromažďovať prijaté príspevky a prostredníctvom ktorého sa budú vykonávať úhrady. Ak nezisková účtovná jednotka použije výnos z verejnej zbierky na území Slovenska, tak verejná zbierka musí byť zapísaná do registra verejných zbierok. Správcom registra je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Medzi najznámejšiu verejnú zbierku na Slovensku, ktorú organizuje občianske združenie Liga proti rakovine patrí Deň narcisov či Hodina Detí, ktorú organizuje Nadácia pre deti Slovenska.

V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť príjmy z verejných zbierok neziskových účtovných jednotiek v období od roku 2016 do roku 2020. Môžeme vidieť, že od roku 2016

príjmy z verejných zbierok stále rástli až do roku 2020, kedy prišlo k výraznému poklesu, ktorý pravdepodobne súvisel s koronakrízou.

Tabuľka č. 3 Prijaté príspevky z verejných zbierok neziskových účtovných jednotiek

ROK	2016	2017	2018	2019	2020
Prijaté príspevky	3 134 919	3 492 088	3 823 311	4 488 600	1 700 142

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Svidroňová, Muthová, (2022)

Príjmy z podielu zaplatenej dane

Významným spoločenským nástrojom slúžiacim na podporu neziskového sektora je daňová asignácia, ktorá umožňuje daňovníkovi (fyzickej alebo právnickej osobe) poukázať určitý podiel zaplatenej dane z príjmu za uplynulé zdaňovacie obdobie vybranej právnickej osobe, ktorú zákon taxatívne vymedzuje. (Itretisektor, 2019 a)

Asignácia dane tvorí približne 6 – 10 % príjmov neziskových účtovných jednotiek, a síce nie je primárnym zdrojom financovania, zohráva dôležitú úlohu ako flexibilný, spoľahlivý a dochvilný zdroj, ktorý v sebe spája prvky súkromného a verejného financovania.

V roku 2020 bola prijatá právna úprava prostredníctvom, ktorej mohli neziskové účtovné jednotky čerpať prostriedky z poukázaného podielu zaplatenej dane skôr, ako umožňovala doteraz platná legislatíva. Na základe predmetnej právnej úpravy sa rozšírili možnosti použitia zdrojov z asignácie, čo umožnilo ich prijímateľom bez ohľadu na zameranie ich aktivít, používať tieto zdroje na zmiernenie negatívnych dôsledkov pandémie. Podľa údajov z Finančnej správy dosiahla asignácia dane v roku 2020 hodnotu 53 miliónov €, čo predstavuje zníženie o 20 miliónov oproti roku 2019. (Index udržateľnosti organizácií občianskej spoločnosti na Slovensku v roku, 2020)

Medzi neziskové účtovné jednotky, ktoré môžu mať príjem z podielu zaplatenej dane patria: nadácie, občianske združenia, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, neinvestičné fondy, účelové združenie cirkvi a náboženskej spoločnosti, organizácie s medzinárodným prvkom, Slovenský Červený kríž a subjekty výskumu a vývoja. Medzi najväčších prijímateľov podielu zaplatených daní patria nadácie.

Poukazovanie podielu zaplataenia dane z príjmu fyzických osôb sa na Slovensku využíva od roku 2002, pričom právnické osoby mohli asignovať dve percentá dane z príjmu až od roku 2004, čím je Slovensko špecifické, pretože veľa krajín strednej Európy tento mechanizmus nevyužíva, aj keď snahy o jeho zavedenie boli.

Mechanizmus prešiel už niekoľkými zmenami, pričom v súčasnosti je jeho rozpätie od 1 po 3 % a závisí od splnenia podmienok, ktoré stanovuje zákon o dani z príjmov. Fyzické osoby môžu darovať 2 % alebo 3 % dane, a to FO, ktorá vykonávala dobrovoľníctvo v rozsahu minimálne 40 hodín za rok, pričom minimálna výška asignácie musí byť 3 €. Právnické osoby môžu darovať 2 % alebo 1 % dane, za predpokladu minimálnej výšky asignácie 8 €. Právnická osoba môže poukázať 2 % iba v prípade, ak v predchádzajúcom roku až do termínu na zaplatenie dane darovala inej organizácii financie na verejnoprospešný účel, a to aspoň vo výške 0,5 % z dane. (Svidroňová, Muthová, 2022)

Počet neziskových účtovných jednotiek prijímajúcich podiel zaplatenej každým rokom narastá, čo vidíme v tabuľke č. 4.

Tabuľka č.4 Neziskové účtovné jednotky prijímajúce podiel zaplatenej dane

ROK	2017	2018	2019	2020	2021
Počet prijímateľov	13 293	14 915	15 483	15 832	17 625

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Finančná správa, (2021)

V nasledujúcej tabuľke je uvedených top 10 najväčších prijímateľov daňovej asignácie v roku 2021. Medzi najväčších prijímateľov podielu zaplatenej dane patria firemné nadácie, až na pár výnimiek, medzi ktoré patria neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Môžeme vidieť, že najväčším príjemcom daňovej asignácie v roku 2021 bola Nadácia Pontis, ktorá patrí medzi najväčších prijímateľov už niekoľko rokov. Medzi top 10 najväčších prijímateľov daňovej asignácie patrí aj Nadácia Adeli, ktorej sa budeme spolu s nadáciou Pontis venovať v aplikačnej časti.

Tabuľka č. 5 Najväčší prijímatelia daňovej asignácie v roku 2021

NÁZOV PRIJÍMATEĽA	POSKYTNUTÝ SÚHRN PODIELOV ZAPLATENEJ DANE [€]
Nadácia Pontis	3 095 608,57
Nadácia EPH	2 365 197,41
Nadácia SPP	2 292 431,01
Asociácia pomoci postihnutým – APPA	1 734 541,98
Nadácia Slovenskej sporiteľne	1 447 647,50
PLAMIENOK n.o.	1 176 042,56

Nadácia ADELI	1 099 884,99
NADÁCIA VOLKSWAGEN SLOVAKIA	1 018 086,66
Nadácia Tatra Banky	777 994,87
ČSOB nadácia	618 481,82

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Finančná správa, (2021)

Nevyhnutnou podmienkou na dlhodobé úspešné financovanie činnosti je efektívnosť. Manažment neziskovej účtovnej jednotky by mal byť zameraný na identifikáciu existujúcich potrieb a efektívne uspokojovanie tých klientov a na tom trhu, ktorý je pre danú neziskovú účtovnú jednotku kľúčovou oblasťou.

Prostriedky, ktoré nezisková účtovná jednotka získa sú väčšinou účelovo viazané a môžu sa použiť len v súlade so schváleným projektom a jeho navrhnutým rozpočtom. Častokrát sa stáva, že sa pri realizácii projektov nepodarí dodržať navrhnutý rozpočet – buď vznikne deficit alebo prebytok. V prípade deficitu musí nezisková účtovná jednotka chýbajúce zdroje vykryť vlastnými zdrojmi a v prípade prebytku ich musí spotrebovať, inak by ich musela vrátiť darcovi.

Pri využívaní externých zdrojov je veľmi dôležité, aby nezisková účtovná jednotka získala a udržala dôveru tých, ktorí ju podporujú. Musí svojich darcov presvedčiť, že prostriedky, ktoré jej poskytnú, nebudú zneužitá alebo použité na iné účely. Dôveryhodnosť je predpokladom úspechu pre neziskové účtovné jednotky, pretože sú často odkázané na svojich donorov. Ak si nezisková účtovná jednotka pokazí svoje dobré meno, môže to ohroziť jej schopnosť získať finančné prostriedky na svoju činnosť a dokonca ohroziť jej samotnú existenciu.

Posledným dôležitým princípom pri finančných prostriedkoch získaných od iných subjektov je transparentnosť. Nezisková účtovná jednotka musí sprístupňovať verejnosti všetky informácie o svojej činnosti a v prípade potreby preukázať pôvod a použitie svojich finančných prostriedkov.

1.2 Účtovné zobrazenie finančných zdrojov neziskových účtovných jednotiek

Účtovníctvo neziskových účtovných jednotiek je upravené piatimi základnými právnymi predpismi:

- zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,

- opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 14. novembra 2007 č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov. (ďalej opatrenie MF SR č. MF/24342/2007-74),
- opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky z 1. decembra 2010 č. MF/24975/2010-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a podrobnosti o usporiadaní, označovaní položiek účtovnej závierky, obsahom vymedzení niektorých položiek a rozsahu údajov určených z účtovnej závierky na zverejnenie pre účtovné jednotky účtujúce v sústave jednoduchého účtovníctva, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov,
- opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky z 30. októbra 2013 č. MF/17616/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto ukladania individuálnej účtovnej závierky a výročnej správy pre účtovné jednotky účtujúce v sústave podvojného účtovníctva, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účely podnikania v znení neskorších predpisov,
- opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky z 9. septembra 2003 č. 17599/2003-92, ktorým sa ustanovuje postup účtovania pri prechode zo sústavy jednoduchého účtovníctva na podvojnú účtovníctvo a postup účtovania pri prechode zo sústavy podvojného účtovníctva na jednoduché účtovníctvo pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené za účelom podnikania v znení neskorších predpisov.

Neziskové účtovné jednotky majú povinnosť účtovať v sústave podvojného účtovníctva okrem tých, ktoré sú uvedené v § 9 odseku 2 zákona o účtovníctve a sú nimi:

- občianske združenie, jeho organizačné jednotky, ak konajú vo svojom mene;
- združenie právnických osôb;
- neinvestičné fondy;
- neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby.

Uvedené neziskové účtovné jednotky môžu viesť účtovníctvo v sústave jednoduchého účtovníctva, ak splnia nasledujúce podmienky:

- nepodnikajú;
- ich príjmy nedosiahli v predchádzajúcom účtovnom období 200 00 €;
- nie sú subjektom verejnej správy.

Jednoduché účtovníctvo môže viesť aj cirkev a náboženské spoločnosti, ich orgány a cirkevné inštitúcie, ktoré majú právnu subjektivitu, ak nepodnikajú (§ 9, ods. 2 zákona o účtovníctve).

Účtová osnova neziskových účtovných jednotiek účtujúcich v podvojnóm účtovníctve vychádza svojou podstatou v obsahu a forme z rovnakých zásad ako rámcová účtová osnova pre podnikateľov. Základným rozdielom účtových osnov je, že účtová osnova neziskových účtovných jednotiek je účtovou osnovou, nie rámcovou účtovou osnovou. To znamená, že je uzavretým zoznamom syntetických účtov – nemôžu si vytvárať nové syntetické účty majetku, záväzkov a vlastných zdrojov majetku. V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť rozdiely medzi účtovými osnovami neziskových účtovných jednotiek a podnikateľskými subjektmi.

Tabuľka č. 9 Rozdiel v účtovej osnove medzi neziskovými ÚJ a podnikateľskými subjektmi

Účtovná triedy	Neziskové účtovné jednotky	Podnikateľské subjekty
0	Dlhodobý majetok (DM)	Dlhodobý majetok
1	Zásoby	Zásoby
2	Finančné účty	Finančné účty
3	Zúčtovacie vzťahy	Zúčtovacie vzťahy
4	Imanie, fondy, výsledok hospodárenia a dlhodobé záväzky	Kapitálové účty a dlhodobé záväzky
5	Náklady na činnosť	Náklady
6	Výnosy z činnosti	Výnosy
7	Uzavierkové účty a podsúvahové účty	Uzavierkové účty a podsúvahové účty
8	Vnútroorganizačné účty	Vnútroorganizačné účtovníctvo
9	Vnútroorganizačné účty	Vnútroorganizačné účtovníctvo

Zdroj: vlastné spracovanie na základe JASPIS (2022 a)

Účtovná závierka neziskových účtových jednotiek účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva obsahuje okrem všeobecných náležitostí priložené súčasti s označením:

- súvahu (Úč NUJ 1 – 01),
- výkaz ziskov a strát (Úč NUJ 2 – 01),
- poznámky (Úč NUJ 3 – 01).

Vertikálnu štruktúru súvahy tvorí strana aktív a pasív, v ktorej od roku 2022 nastali zmeny v číslovaní a názvoch.

Tabuľka č. 6 Vertikálna štruktúra súvahy

Strana aktív	Strana pasív
A. NEOBEŽNÝ MAJETOK SPOLU	A. VLASTNÉ IMANIE
A.I. Dlhodobý nehmotný majetok	A.I. Imanie a fondy
A.II. Dlhodobý hmotný majetok	A.II. Fondy tvorené zo zisku
A.III. Dlhodobý finančný majetok	A.III. Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov
	A.IV. Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie
B. OBEŽNÝ MAJETOK SPOLU	B. ZÁVÄZKY
B.I. Zásoby	B.I. Rezervy
B.II. Dlhodobé pohľadávky	B.II. Dlhodobé záväzky
B.III. Krátkodobé pohľadávky	B.III. Krátkodobé záväzky
B.IV. Finančné účty	B.IV. Bankové úvery a iné výpomoci a pôžičky
C. ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU	C. ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU
C.1 Náklady budúcich období	C.1 Výdavky budúcich období
C.2 Príjmy budúcich období	C.2 Výnosy budúcich období krátkodobé
	C.3 Výnosy budúcich období dlhodobé
MAJETOK SPOLU	SPOLU VI, ZÁVÄZKY A ÚČTY ČASOVÉHO ROZLIŠENIA

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Kordošová (2021)

Druhou súčasťou je výkaz ziskov a strát, ktorého vertikálnu štruktúru tvoria náklady a výnosy zobrazené v tabuľke č. 7

Tabuľka č. 7 Vertikálna štruktúra výkazu ziskov a strát

Náklady	Výnosy
50 Spotrebované nákupy	60 Tržby za vlastné výkony a tovar
51 Služby	61 Zmena stavu zásob vlastnej výroby
52 Osobné náklady	61 Aktivácia
53 Dane a poplatky	64 Ostatné výnosy
54 Ostatné náklady	65 Tržby z predaja majetku a prenájmu Majetku
55 Odpisy, predaný majetok a opravné položky	66 Prijaté príspevky
56 Poskytnuté príspevky	69 Dotácie
ÚČTOVÁ TRIEDA 5 SPOLU	ÚČTOVÁ TRIEDA 6 SPOLU
	Výsledok hospodárenia pred zdanením
	591 Daň z príjmov
	595 Dodatočné odvody dane z príjmov
	Výsledok hospodárenia po zdanení

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Kordošová (2021)

Poznámky tvoria tretiu súčasť účtovnej závierky v sústave podvojného účtovníctva, ktoré obsahujú šesť nasledujúcich článkov (tab. č. 8)

Tabuľka č. 8 Články v poznámkach účtovnej závierky neziskových účtovných jednotiek

I	Všeobecné údaje
II	Informácie o účtovných zásadách a účtovných metódach
III	Informácie, ktoré dopĺňajú a vysvetľujú údaje v súvahe
IV	Informácie, ktoré dopĺňajú a vysvetľujú informácie vo výkaze ziskov a strát
V	Opis údajov na podsúvahových účtoch
VI	Ďalšie informácie

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Kordošová (2021)

Od 1. 1. 2022 neziskové účtovné jednotky majú zákonnú povinnosť ukladať účtovné závierky a ostatné účtovné dokumenty do registra účtovných závierok iba v elektronickej podobe. Do registra účtovných závierok sa ukladajú prostredníctvom elektronickej podateľne Finančného riaditeľstva SR alebo systému štátnej pokladnice (v prípade subjektov verejnej správy). Ak neziskové účtovné jednotky nemajú povinnosť predkladať daňové priznanie k dani z príjmov právnických osôb alebo ak nemá povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom alebo jej to neustanovuje osobitný predpis, tak nemusia ukladať účtovné

dokumenty do registra účtovných závierok. (Finančná správa Slovenskej republiky, 2022 a)

Medzi neziskové účtovné jednotky, ktoré majú osobitnými predpismi stanovené ukladanie a zverejnenie účtovnej závierky overenú audítorom a výročnú správu patria neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie a neinvestičné fondy.

Účtovné zobrazenie zdrojov financovania

Neziskové účtovné jednotky dosahujú finančné zdroje aj z vlastnej činnosti. Medzi najčastejší účet, na ktorom sa účtuje príjem z vlastnej činnosti patrí účet 601 – Tržby za vlastné výrobky a účet 602 – Tržby z predaja služieb, ale aj účet 604 – Tržby za predaný tovar. V prospech účtu 647 – Osobitné výnosy sa účtujú špecifické výnosy vyplývajúce z hlavnej činnosti neziskovej účtovnej jednotky, pre ktoré nie je v účtovej triede 6 určený iný syntetický účet a špecifické výnosy, ktoré vyplývajú z činností cirkví a náboženských spoločností. Neziskové účtovné jednotky môžu mať príjem z prenajímania nevyužitých priestorov, zariadení či nehnuteľností a tento výnos z prenájmu majetku alebo časti sa účtuje v prospech účtu 658 – Výnosy z nájmu majetku. (§57 opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Ďalším zdrojom financovania, z ktorých môžu neziskové účtovné jednotky financovať svoje činnosti sú zdroje od vlastnej základne. Tvoria ich členské príspevky, ktoré sa účtujú v účtovej skupine 66. Prijaté členské príspevky a nárok na príspevky sa účtujú v prospech účtu 664 – Prijaté členské príspevky so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 221 – Bankové účty, 211 – Pokladnica alebo na ťarchu účtu 315 – Ostatné pohľadávky. (§67 opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Väčšina neziskových účtovných jednotiek musí na financovanie svojej činnosti využívať finančné prostriedky od iných subjektov, pretože vlastné zdroje im nato nestačia.

Dary a granty

Neziskové účtovné jednotky prijímajú dary väčšinou od individuálnych darcov a na prijaté dary majú v účtovej osnove vytvorený účet. Nepeňažné dary prijaté neziskovou účtovnou jednotkou sa účtujú v prospech účtu 646 – Prijaté dary. Účtuje sa tu napríklad dlhodobý majetok, ak je určený na jeho ďalšie darovanie, zásoby alebo služby so súvzťažným zápisom na účtoch účtovej triedy 1 – Zásoby alebo 5 – Náklady na činnosť. Nadobudnutie odpisovaného dlhodobého nehmotného a hmotného majetku bezodplatne

alebo darovaním sa účtuje na ťarchu účtu účtovej skupiny 04 – Obstaranie dlhodobého majetku, 01 – Dlhodobý nehmotný majetok alebo 02 – Dlhodobý hmotný majetok odpisovaný so súvzťažným zápisom v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období. Pri odpisovanom dlhodobom majetku, ktorý bol nadobudnutý bezodplatne, sa účtuje v prospech účtu 646 – Prijaté dary a na ťarchu účtu 384 – Výnosy budúcich období v časovej a vecnej súvislosti so zaúčtovaním odpisov dlhodobého majetku, opravných položiek k dlhodobému majetku alebo zostatkovej ceny dlhodobého majetku. (§65 opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Príspevky

Neziskové účtovné jednotky môžu financovať svoju činnosť prostredníctvom príspevkov, ktoré môžu získať od rôznych subjektov – od organizačných zložiek, ak sú účtovnými jednotkami, od právnických a fyzických osôb. Prijaté príspevky sa účtujú v účtovej skupine 66 – Prijaté príspevky. Nároky na príspevky a vrátenie poskytnutých prostriedkov podľa osobitných predpisov, ktoré vznikajú neziskovým účtovným jednotkám sa účtujú ako pohľadávky na účte 315 – Ostatné pohľadávky. V nasledujúcej tabuľke sa nachádza účtovné zobrazenie nárokov na príspevky od jednotlivých subjektov, ktoré môžu neziskové účtovné jednotky prijať.

Tabuľka č.10 Účtovanie nárokov na príspevky

P. č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Nárok na príspevky od organizačných zložiek, ktoré sú účtovnými jednotkami	315	661
2.	Nárok na príspevky od právnických osôb	315	662
3.	Nárok na príspevky od fyzických osôb	315	663

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Laszová (2008)

Dotácie zo štátneho rozpočtu, rozpočtu obcí a VÚC

Priznanie štátnych dotácií, ktoré môžu neziskové účtovné jednotky prijať zo štátneho rozpočtu a ich príjem, prípade ich prijatie formou preddavku sa účtuje na účte 346 – Dotácie a ostatné zúčtovanie so štátnym rozpočtom. Na tomto účte sa účtujú aj vratky príspevkov, dotácií a odvody, ktoré vyplývajú zo zúčtovania finančných vzťahov so štátnym rozpočtom. Ak bola porušená finančná disciplína, tak sa tu účtujú penále a pokuta. Dotácie na prevádzkovú činnosť zo štátneho rozpočtu a Európskej únie sa účtujú na ťarchu účtu 346.

Tabuľka č. 11 Účtovanie štátnych dotácií

P. č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Priznanie štátnych dotácií na prevádzku	346	691
2.	Priznanie štátnych dotácií na obstaranie dlhodobého majetku	346	384
3.	Priznanie štátnych dotácií alebo ich preddavku na bankový účet	221	346
4.	Priznanie štátnych dotácií, ak je už uzatvorená zmluva o ich poskytnutí pri účtovnej závierke	346	384
5.	Priznanie štátnych dotácií určených na prerozdelenie	346	325

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Kordošová (2021)

V prospech účtu 691 – Dotácie sa účtuje priznanie dotácie neziskovým účtovným jednotkám a tiež poskytnutie príspevkov podľa osobitných predpisov.

V prípade, ak je poskytnutá investičná dotácia na obstaranie dlhodobého odpisovaného majetku, tak sa nemôže uznať výnos z dotácie jednorazovo, ale postupne podľa období, s ktorými súvisí. Dotácia sa účtuje na ľarchu účtu 384 – Výnosy budúcich období a v prospech účtu 691 – Dotácie v časovej a vecnej súvislosti s účtovaním odpisov dlhodobého majetku, opravných položiek alebo zostatkovej ceny dlhodobého majetku pri vyradení dlhodobého majetku, na obstaranie ktorého bola dotácia poskytnutá, od doby uvedenia tohto majetku do používania. (§45 opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Ak neziskové účtovné jednotky porušia finančnú disciplínu, tak musia jednotlivé štátne dotácie vrátiť alebo môžu dostať penále či pokutu za porušenie finančnej disciplíny.

Tabuľka č. 12 Účtovanie dotácií pri porušení finančnej disciplíny

P. č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Vratky štátnej dotácie určenej na prevádzku	691	346
2.	Vratky štátnej dotácie určenej na obstaranie dlhodobého majetku	384	346
3.	Penále a pokuty za porušenie finančnej disciplíny	542	346

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Kordošová (2021)

Neziskové účtovné jednotky môžu prijať okrem dotácií zo štátneho rozpočtu aj dotácie z rozpočtu obcí alebo VÚC, ktoré sa označujú spoločne miestnymi dotáciami. Priznanie miestnych dotácií a ich príjem, prípadne ich prijatie formou preddavku sa účtuje

na účte 348 – Dotácie a zúčtovanie s rozpočtami územnej samosprávy. (§41 opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Verejné zbierky

Neziskové účtovné jednotky organizujúce verejné zbierky využívajú na ich účtovanie viacero účtovných tried, ktoré sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č.13 Účty pre účtovné zobrazenie verejných zbierok

Účtová trieda 2	211 – Pokladnica	221 – Bankové účty	
Účtová trieda 4	412 – Fondy tvorené podľa osobitných predpisov		
Účtová trieda 5	556 – Tvorba fondov	567 – Poskytnuté príspevky z verejnej zbierky	
Účtová trieda 6	656- Výnosy z použitia fondu	667 – Prijaté príspevky z verejných zbierok	644 – Úroky

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Opatrenia MFSR č. MF/24342/2007-74

Prijaté dobrovoľné príspevky, ktoré neziskové účtovné jednotky príjmu od fyzických alebo právnických osôb prostredníctvom verejnej zbierky sa účtujú v prospech účtu 667 – Príspevky z verejných zbierok so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušného analytického účtu k účtu 211 – Pokladnica alebo k účtu 221 – Bankové účty. V rovnakej sume zaúčtujú tvorbu fondu v prospech príslušného analytického účtu 412 – Fondy tvorené podľa osobitných predpisov súvzťažne so zápisom na ľarchu účtu 556 – Tvorba fondov. Ak neziskové účtovné jednotky realizujú verejné zbierky, musia mať vytvorený osobitný účet v banke, a tak vytvárajú peňažný fond účtovnej jednotky. Príspevky, ktoré neziskové účtovné jednotky príjmu v hotovosti prevedú na svoj vytvorený účet, kde na základe bankového výpisu zaúčtujú príjem finančných prostriedkov na ľarchu analytického účtu vedeného k účtu 221 – Bankové účty. (§67a opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Z vkladaných príspevkov zo zbierky plynú neziskovým účtovným jednotkám úroky, ktoré sú vedené na osobitnom účte a účtujú sa v prospech príslušného analytického účtu k účtu 644 – Úroky so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušného účtu 221 – Bankové účty, súčasne sa účtuje v rovnakej sume o tvorbe fondu ako pri príjme príspevkov z verejných zbierok.

Na ťarchu účtu 567 – Poskytnuté príspevky z verejnej zbierky sa účtujú poskytnuté dobrovoľné peňažné príspevky z verejnej zbierky fyzickým alebo právnickým osobám, pre ktoré bola určitá zbierka organizovaná, súvzťažne v prospech príslušného analytického účtu 221 – Bankové účty. (§59 opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Rovnako vo vecnej a časovej súvislosti sa účtuje o použití fondu na ťarchu účtu 412 – Fondy tvorené podľa osobitných predpisov súvzťažne so zápisom v prospech účtu 656 – Výnosy z použitia fondu. Na ťarchu účtu 567 sa účtuje tiež použitie čistého výnosu zbierky, ale iba vtedy, ak účelom zbierky nie je použitie jej výnosu na činnosť účtovnej jednotky, ktorá zbierku organizovala. Ak neziskové účtovné jednotky výnos z organizovanej zbierky použijú na svoju činnosť, budú účtovať tento výnos na ťarchu príslušných účtov účtovej triedy 5 – Náklady na činnosť podľa druhu. (§67a opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Príjmy z podielu zaplatenej dane

Príspevky z podielu zaplatenej dane, ktoré neziskové účtovné jednotky prijímajú od fyzických alebo právnických osôb sa účtujú v účtovej skupine 66 – Prijaté príspevky, konkrétne na účte 665 – Príspevky z podielu zaplatenej dane. V prospech účtu 665 – Príspevky z podielu zaplatenej dane sa účtuje príspevok od právnických osôb a fyzických osôb so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 221 – Bankové účty. Ak zostatok príspevku z podielu zaplatenej dane za účtovné obdobie bude spotrebovaný v nasledujúcom účtovnom období, tak ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa zostatok účtuje v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období. (§67 opatrenia MF SR č. MF/24342/2007-74)

Ak neziskové účtovné jednotky použijú prostriedky podielu zaplatenej dane na obstaranie dlhodobého odpisovaného majetku, tak sa príspevok z podielu zaplatenej dane účtuje na ťarchu účtu 665 – Príspevky z podielu zaplatenej dane a v prospech účtu 384 – Výnosy budúcich období.

Podiel zaplatenej dane sa pri nadáciách môže použiť ako vklad do nadačného imania, vtedy sa účtuje na ťarchu účtu 665 – Príspevky z podielu zaplatenej dane a v prospech účtu 411 – Základné imanie alebo ak ide o zostatok nepoužitého podielu zaplatenej dane, tak na ťarchu účtu 384 – Výnosy budúcich období a v prospech účtu 411 – Základné imanie.

V účtovej osnove majú neziskové účtovné jednotky účet 565 – Poskytnuté príspevky z podielu zaplatenej dane, kde na ťarchu tohto účtu účtujú príspevky, ktoré poskytujú inej právnickej osobe súvzťažne v prospech účtu 325 – Ostatné záväzky alebo v prospech účtu 221 – Bankové účty.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom diplomovej práce je komparatívna analýza rôznorodých finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek v čase koronakrízy, osobitosti ich účtovného zobrazenia a zhodnotenie vplyvu koronakrízy na ich finančné zdroje.

Na splnenie hlavného cieľa sme si zvolili niekoľko čiastkových cieľov, ktoré nadväzujú na hlavný cieľ a tvoria dôležitú časť diplomovej práce. Parciálne ciele diplomovej práce, ktoré sme si stanovili sú:

- charakterizovať vybrané neziskové účtovné jednotky a predmet ich činnosti,
- analyzovať finančné zdroje vybraných neziskových účtovných jednotiek,
- analyzovať účtovné zobrazenie finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek
- posúdiť vplyv koronakrízy na financovanie vybraných neziskových účtovných jednotiek.

Objektom skúmania diplomovej práce sú jednotlivé zdroje financovania neziskových účtovných jednotiek. Východiskom k naplneniu hlavného cieľa práce bolo zhromaždiť a spracovať relevantné informácie. Predpokladom pre splnenie stanovených cieľov bolo dôležité sa detailne oboznámiť s danou problematikou prostredníctvom odbornej literatúry a odborných článkov.

V teoretickej časti rozdeľujeme zdroje financovania neziskových účtovných jednotiek do troch základných kategórií, ktoré sú znázornené na schéme č. 2. V aplikačnej časti sme sa rozhodli na základe veľkého počtu klasifikácie zdrojov príjmov pre NÚJ analyzovať finančné zdroje vybraných neziskových účtovných jednotiek na základe rozdelenia zdrojov na verejné, súkromné a vlastné .

Prvá časť je zameraná na vymedzenie základných zdrojov financovania neziskových účtovných jednotiek, kde sme potrebné údaje čerpali zo zákonov, opatrenia Ministerstva financií a spoľahlivých internetových zdrojov. Ďalším významným zdrojom informácií boli knižné zdroje domácich a českých autorov zamerané na zdroje financovania jednotlivých neziskových účtovných jednotiek. Všetky použité zdroje sme uviedli v zozname použitej literatúry.

V aplikačnej časti sme sa zamerali na financovanie nami vybraných neziskových účtovných jednotiek, kde sme vychádzali predovšetkým z poznámok účtovných závierok a výročných správ. Najskôr sme charakterizovali každú neziskovú účtovnú jednotku, jej

predmet činnosti, a to prostredníctvom informácií na ich webovej stránke a e-mailovej komunikácie s danou neziskovou účtovnou jednotkou. Potom sme sa zamerali na financovanie v období koronakrízy a ako koronakríza ovplyvnila ich činnosť.

Pri spracovaní diplomovej práce sme využili viacero štandardných metód skúmania. Prvou časťou pri vypracovaní diplomovej práce bola prípravná fáza, v ktorej sme sa museli rozhodnúť, ktoré neziskové účtovné jednotky budeme analyzovať. Zvolili sme si dva typy neziskových účtovných jednotiek, konkrétne nadácie a neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Práve tieto dva typy neziskových účtovných jednotiek sme si vybrali kvôli tomu, že po skontaktovaní viacerých nadácií a neziskových organizácií nám ako jediní poskytli informácie ohľadom finančných zdrojov počas obdobia koronakrízy, na rozdiel od občianskych združení, ktoré nám po skontaktovaní neboli ochotní poskytnúť takéto informácie. Ďalej sme využili metódu pozorovania počas zhromažďovania údajov a ich následného spracovania, zatriedenia a priradenia k danej téme. Nakoľko objem existujúcich informácií je oveľa väčší ako rozsah práce, metódou abstrakcie sme zovšeobecnilí nadobudnuté informácie a pomocou indukcie vybrali iba niektoré druhy neziskových účtovných jednotiek. V prvej časti sme sa zamerali na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb, nadácie, cirkev a náboženské spoločnosti. Postupným spracovaním nadobudnutých poznatkov, najmä prostredníctvom analýzy sme sa snažili v aplikačnej časti zistiť, aký vplyv mala koronakríza na finančné zdroje vybraných neziskových účtovných jednotiek.

V aplikačnej časti sme sa zamerali na financovanie piatich neziskových účtovných jednotiek – konkrétne na tri neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a dve nadácie. Pochádzame zo Záhoria, preto sme sa zamerali na dve známe neziskové organizácie v našom blízkom okolí, ktorou je Senior - geriatrické centrum v Malackách a Dom Svitaní v Jakubove. Neziskovú organizáciu Človek v ohrození sme si vybrali práve kvôli tomu, že patrí medzi jednu z najznámejších neziskových účtovných jednotiek, ktorá pomáha nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Nadáciu Pontis sme si vybrali, pretože patrí medzi jednu z najznámejších nadácií na Slovensku a najväčšieho prijímateľa podielu zaplatenej dane FO a PO. Na porovnanie sme si vybrali menšiu nadáciu Adeli so sídlom v Piešťanoch. Každá nezisková účtovná jednotka okrem Človeka v ohrození nám prostredníctvom e-mailovej a telefonickej komunikácie poskytla vlastný názor ako koronakríza ovplyvnila ich finančné zdroje. V aplikačnej časti práce sme použili metódu

empirických poznatkov získaných z overených zdrojov, ako aj na základe e-mailovej komunikácie s konkrétnymi neziskovými účtovnými jednotkami.

Ďalšiu metódu, ktorú sme v práci použili je porovnávanie v čase a komparácia, ktorú sme využili pri analýzach, keď sme porovnávali roky 2019 až 2021. Tieto roky sme si zvolili kvôli tomu, aby sme posúdili, aký vplyv mala koronakríza, ktorá začala v marci 2020 na financovanie ich činností.

Na transformáciu údajov do komplexného celku sme využili naopak metódu syntézy. Metódu grafického zobrazenia sme použili pre lepšiu orientáciu a prehľadnosť dôležitých údajov z jednotlivých účtovných závierok. V záverečnej časti sme využili metódu dedukcie, pomocou ktorej sme sformulovali záver diplomovej práce.

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Charakteristika finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia vo vybraných neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby

3.1.1. Charakteristika neziskovej organizácie Človek v ohrození

Človek v ohrození je nezisková, mimovládna organizácia so sídlom v Bratislave, ktorá vznikla v roku 1999. Do roku 2016 pôsobila ako občianske združenie, ktoré sa v roku 2016 spojilo s českou organizáciou Človek v tísni a odvtedy pôsobí ako nezisková organizácia pod pôvodným názvom s novým logom. Bola založená skupinou slovenských novinárov, ktorých cieľom bolo zorganizovať humanitárnu pomoc pre ľudí v Kosove, ktorí museli opustiť svoje domovy kvôli vojnovému konfliktu. Práve táto verejná zbierka bola prvou činnosťou organizácie a odvtedy adresne reaguje na vzniknuté krízové situácie po celom svete. Nezisková organizácia má vytvorený Klub priateľov, ktorý združuje ľudí, ktorí pravidelnými darmi pomáhajú ľuďom v núdzi. Časť tohto humanitárneho fondu je určená na dlhodobú pomoc, kde je na zmenu potrebný dlhší čas. Z Klubu priateľov sa napríklad pomohlo obetiam na Morave, ktoré v roku 2021 postihlo tornádo a spôsobilo obrovské škody.

Okrem humanitárnej pomoci sa venuje aj dlhodobým projektom rozvojovej spolupráce, podpory ľudských práv a globálnemu vzdelávaniu. Osobitné postavenie má medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet. Človek v ohrození je súčasťou medzinárodnej siete People in Need.

Od začiatku vypuknutia koronavírusu nezisková organizácia pomáhala priamo v komunitách, kde šírili osvetu o prevencii a riešili urgentné potreby. Poskytovali ochranné a dezinfekčné prostriedky, ktorých bol v tom čase nedostatok. Okrem pomoci vo vylúčených komunitách poskytla vzdelávacie materiály pre inšpiráciu rodičom, ktorí museli vyučovať svoje deti a sprístupnili dokumentárne filmy pre domácu výučbu.

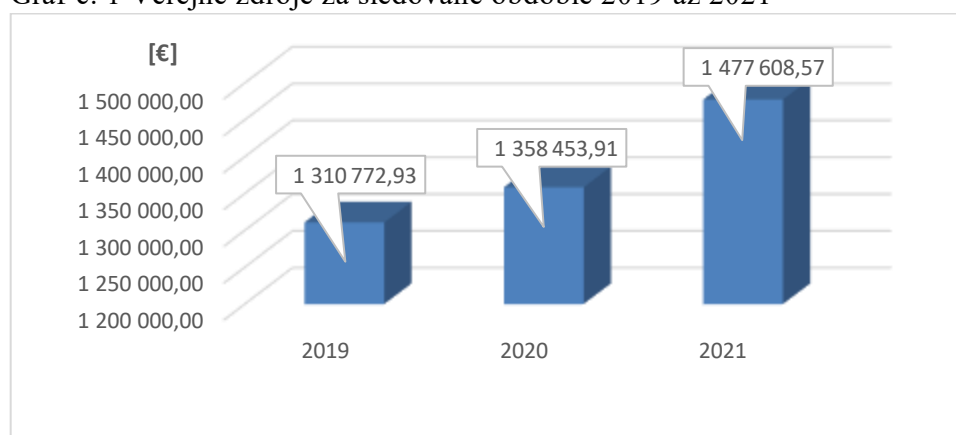
Od začiatku vojny na Ukrajine, ktorá začala vo februári 2022 nezisková organizácia pomohla viac ako 70-tisíc ľuďom, poskytli im viac ako 530-ton humanitárnej pomoci a podieľala sa na rekonštrukcii 8 komunitných centier. Z Klubu priateľov sa použilo prvých 20 000 € na pomoc ľuďom, ktorí utekali pred vojnou. Na pravidelnej báze v rámci humanitárnej pomoci dovážajú trvanlivé potraviny pre kolektívne centrá, kde sa nachádzajú ľudia bez domova.

Humanitárna organizácia vyzýva od 7. februára 2023 k okamžitej pomoci ľuďom v Turecku a Sýrii, ktorých šiesteho februára postihlo silné zemetrasenie. Zemetrasenie zničilo budovy, domy a infraštruktúry v celom regióne. Z Klubu priateľov vyčlenili prvých 10 000 €, ktorý slúži ako rezervný fond pri katastrofách a vojnách.

3.1.2 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia v neziskovej organizácii Človek v ohrození pred a po koronakríze

Nezisková organizácia Človek v ohrození je financovaná najviac z verejných zdrojov, ale je financovaná aj zo súkromných zdrojov a z vlastnej činnosti.

Graf č. 1 Verejné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ NO Človek v ohrození (2019-2021)

Graf č. 1 zobrazuje koľko verejných zdrojov mala nezisková účtovná jednotka – Človek v ohrození v roku 2019, 2020 a 2021. Môžeme vidieť, že najviac ich mala v roku 2021, kedy prišlo k nárastu o viac ako 100 000 € oproti roku pred koronakrízou v roku 2019, a to vďaka vyššej dotácii zo štátneho rozpočtu.

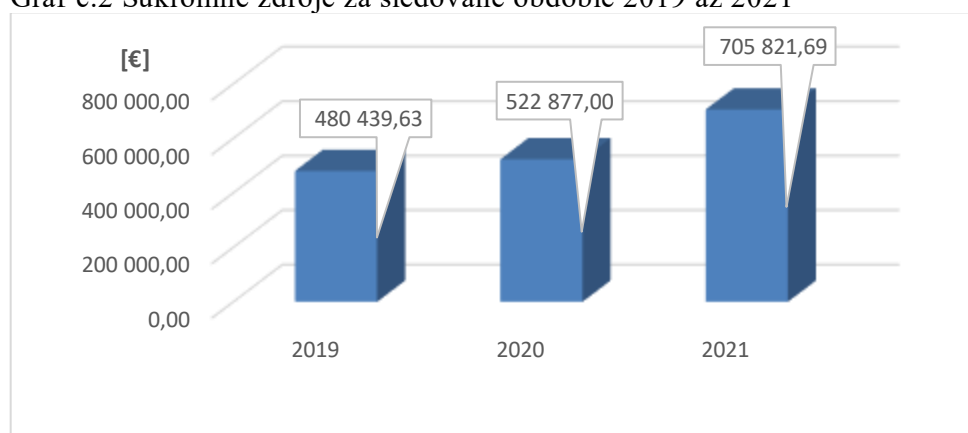
V marci roku 2020 sa na Slovensku objavil prvý prípad koronavírusu, ktorý ovplyvnil život nás všetkých. V tomto roku dosiahla nezisková organizácia Človek v ohrození všetky príjmy z hlavnej nezdaňovanej činnosti. Rovnako ako v roku 2019 mala najväčší príjem z verejných zdrojov, ktoré tvorili 72 % z celkových príjmov.

V roku 2021 dosiahla nezisková organizácia všetky príjmy tiež z hlavnej nezdaňovanej činnosti. Verejné zdroje tvorili 67 % z celkových príjmov, čo je menej ako v roku 2020, čo spôsobilo zvýšené príjmy z darov od FO.

Druhú najväčšiu časť príjmov tvoria súkromné zdroje, ktoré sú zobrazené na nasledujúcom grafe. Vidíme, že rovnako ako verejné zdroje aj súkromné zdroje každým

rokom rástli aj napriek koronakríze. Súkromné zdroje v roku 2019 tvorili 26,6 % z celkových príjmov. V roku 2020 mala súkromné zdroje o 40 000 € vyššie oproti predchádzajúcemu roku a tvorili 27,6 % z celkových príjmov, čo je o jedno percento viac ako v roku 2019. V roku 2021 ich mala najvyššie, konkrétne vo výške 705 821,69 €, čo je 32 % z celkových príjmov.

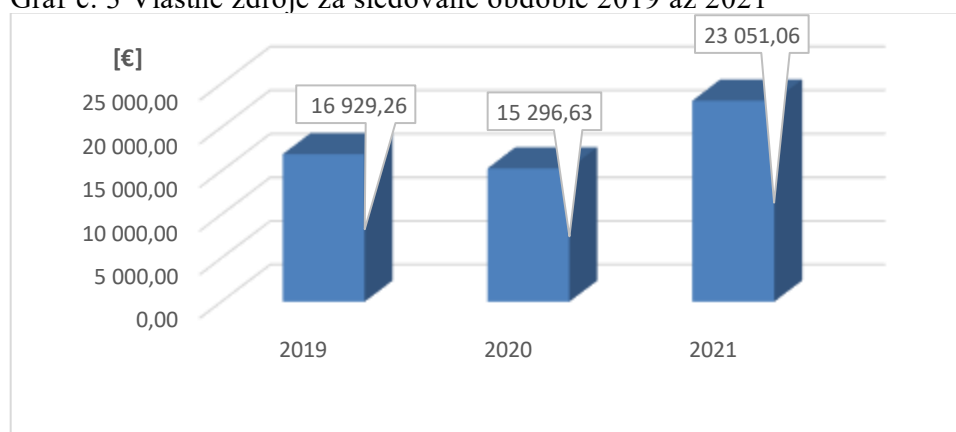
Graf č.2 Súkromné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ NO Človek v ohrození (2019-2021)

Najmenšiu časť príjmov má nezisková organizácia z vlastnej činnosti. Graf č. 3 zobrazuje príjmy z vlastnej činnosti v roku 2019, 2020 a 2021. Môžeme vidieť, že v roku 2021 prišlo k nárastu príjmov z vlastnej činnosti o 8 000 € v porovnaní s rokom 2020, čo je najviac za posledných 5 rokov, vďaka organizovaniu Festivalu Jeden svet. Vlastné zdroje v roku 2019 a 2020 netvorili ani 1 % z celkových príjmov a v roku 2021 tvorili presne 1 %.

Graf č. 3 Vlastné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ NO Človek v ohrození (2019-2021)

Nasledujúca tabuľka zobrazuje všetky výnosy neziskovej organizácie v roku 2019 až 2021.

Tabuľka č. 14 Výnosy neziskovej organizácie v roku 2019-2021

	2019 [€]	2020 [€]	2021 [€]
Verejné zdroje			
Dotácia zo štátneho rozpočtu [691]	743 485,02	821 893,91	
Dotácia z Európskej únie [691]	567 287,91	536 560	
SPOLU:	1 310 772, 93	1 358 453,91	1 477 608, 57
Súkromné zdroje			
Dary a granty od PO, zahraničných organizácií [662]	320 273,71	274 377	337 224,40
Príspevky od FO (Klub priateľov...) [663]	117 216,73	164 464	346 147,62
Skutočný darček [662, 663]	22 511,49	82 980	
Verejné zbierky (SOS Človek) [667]	84,00	1 056	70
Podiel dane z príjmu FO a PO [665, *384]	20 353,70	*19 442,07	*35 379,67
Vecné dary [646]	-	-	2 937,60
SPOLU:	480 439, 63	522 877	705 821, 69
Vlastná činnosť			
Tržby z predaja služieb [602]	5 154,97	2 317,35	-
Aktivácia vnútroorganizačných služieb [622]	-	-	202,00
Kurzové zisky [645]	4 051,88	1 661,32	3 286,08
Osobitné výnosy [647]	7 477,45	11 317,96	19 563,00
Iné ostatné výnosy [649]	244,76	-	-
Tržby z predaja DNM a DHM [651]	-	1,00	-
SPOLU:	16 929, 26	15 296,63	23 051,06

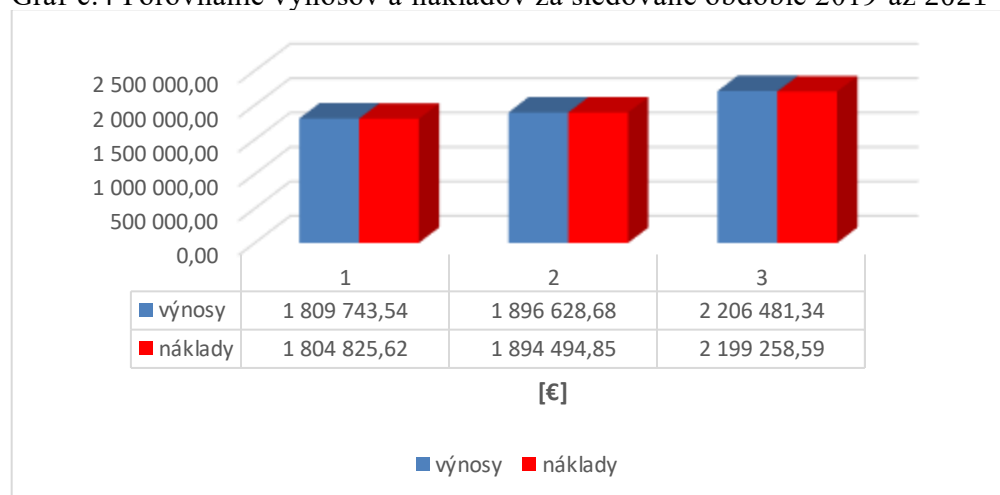
Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ NO Človek v ohrození (2019-2021)

Verejné zdroje tvoria dotácie zo štátneho rozpočtu a z Európskej únie. Medzi významné dotácie zo zdrojov ŠR a EÚ patrili: SAMRS (SlovakAid), Európska komisia, Iuventa – program Erasmus +, Implementačná agentúra MPSVaR, Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Všetky verejné zdroje sú zobrazené na účte 691 – Dotácie vo výške 1 310 772,93 €.

Najväčšiu časť zo súkromných zdrojov tvorili v roku 2019 a 2020 dary a granty od

PO, v roku 2019 to bolo 67 % z celkových súkromných zdrojov, pričom v roku to bolo menej, konkrétne 52 %, ale stále tvorili najväčšiu časť z celkových súkromných zdrojov. Dary a granty mali od firiem, nadácií a zahraničných partnerov. V roku 2021 tvorili už najväčšiu časť dary od FO, čo predstavovalo 49 % z celkových súkromných zdrojov, v roku 2019 dary od FO tvorili len 24 %. Medzi významné dary a granty patrili: National Endowment for Democracy, Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, Active Citizens Fund, partnerské organizácie v projektoch a veľvyslanectvá v SR. Z podielu zaplatenej dane získala najviac v roku 2019, konkrétne tvorili 4 % z celkových súkromných zdrojov a použila ich na aktivity na Slovensku, nielen vo vylúčených komunitách, ale aj na vzdelávanie a podporu ľudských práv. Prostriedky použili napríklad na podporu projektov, ktoré podporujú bývanie a zamestnávanie vo vylúčených lokalitách, vzdelávanie novinárov a na pomoc a podporu medzinárodnej výmeny študentov a mladých ľudí, ktorí dlhodobo pomáhali v komunitných centrách. V roku 2020 príjem z podielu z dane predstavoval sumu 19 442 €, ale túto sumu nemajú zobrazenú v účtovnej závierke, a to kvôli obmedzeným možnostiam počas koronavírusu sa rozhodli presunúť tieto zdroje na rok 2021, s cieľom pomôcť pri dlhodobých vzdelávacích aktivitách, podpore ľudských práv a rozvoji sociálnej pomoci. V roku 2021 bola nezisková organizácia prijímateľom podielu zaplatenej dane, z ktorej získala 35 379,67 € a rozhodla sa ich využiť v roku 2022, preto ju nemajú v účtovnej závierke zobrazenú. Na základe tabuľky vidíme, že v roku 2021 mala nezisková organizácia oproti predchádzajúcim rokom navyše príjem z vecných darov.

Graf č.4 Porovnanie výnosov a nákladov za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ NO Človek v ohrození (2019-2021)

Hlavným cieľom financovania neziskových účtovných jednotiek je pokrytie nákladov. Ak by nezisková účtovná jednotka dosahovala stratu, nebolo by to dlhodobo udržateľné. V grafe č.4 sme porovnali náklady a výnosy neziskovej účtovnej jednotky Človek v ohrození pre nami sledované obdobie – rok 2019 až rok 2021. Môžeme vidieť, že aj napriek nie veľkému rozdielu medzi nákladmi a výnosmi, výnosy stále o niečo prevyšujú náklady to znamená, že financovanie spĺňa podmienku – pokrylo všetky náklady neziskovej účtovnej jednotky. Aj napriek koronakrízy neprišlo k poklesu výnosov, môžeme vidieť, že sa každým rokom zvyšujú, pričom aj náklady sa zvyšujú, preto je potrebné skúmať pohyby a zmeny vo výnosoch aj nákladoch, aby nezisková účtovná jednotka vedela včas a správne reagovať na pokles a rast.

3.1.3 Charakteristika neziskovej organizácie SENIOR – geriatrické centrum

Senior – geriatrické centrum je nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, ktoré vzniklo v roku 2002 v priestoroch budovy nemocnice Modra, kde sa nachádza teraz len fyziatricko-rehabilitačné oddelenie. Vytvorenie geriatrického centra v priestoroch nemocnice v Malackách, ktoré vzniklo v roku 2003 je výnimočné tým, že má spojenú sociálnu a zdravotnú starostlivosť o klienta, vďaka čomu je jediným svojho druhu v regióne Bratislavského samosprávneho kraja. Klienti geriatrického centra majú okrem sociálnej starostlivosti poskytnutú aj rehabilitačnú, okamžitú a komplexnú zdravotnú starostlivosť, vďaka nemocničnému zázemiu, čo v štandardných zariadeniach sociálnych služieb to nebýva zvykom.

Geriatrické centrum pozostáva zo špecializovaného zariadenia a zariadenia opatrovateľskej služby, kde v roku 2021 umožnili klientom zúčastniť sa na pravidelnej muzikoterapii. Nachádza sa tu oddelenie fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, kde poskytujú svojim klientom rôzne druhy zdravotnej starostlivosti ako napríklad bankovanie, reflexnú masáž alebo elektroliečbu. Poslednou časťou je agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti, v rámci ktorého poskytujú ošetrovanie rán, preležanín či podávanie infúzií.

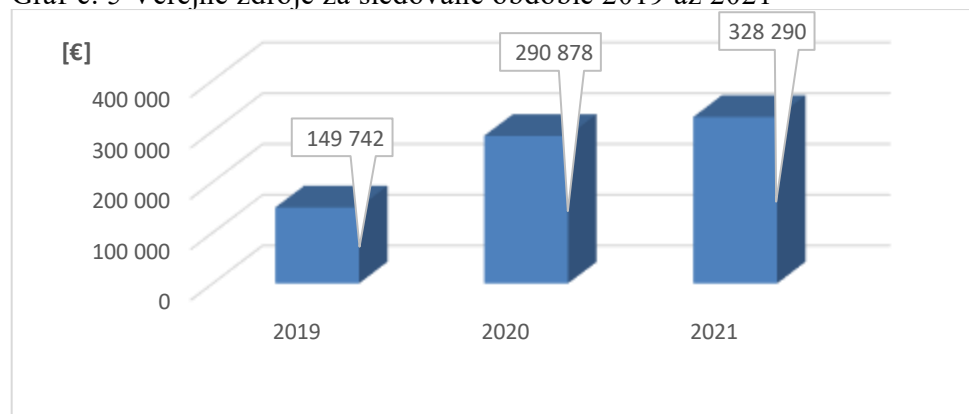
V čase, keď vypukla koronakríza sa obmedzila návštevnosť geriatrického centra. Klienti však mohli byť naďalej v kontakte so svojimi rodinami prostredníctvom tabletu, ktoré geriatrické centrum získalo od spoločnosti Philip Morris Slovakia v rámci projektu Tablet od srdca. Geriatrické centrum zabezpečilo pre svojich klientov tiež plošné testovanie a očkovanie.

3.1.4 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia v neziskovej organizácii SENIOR – geriatrické centrum pred a po koronakríze

Nezisková organizácia – geriatrické centrum Senior je ako jediná z piatich vybraných neziskových účtovných jednotiek financovaná najviac vlastnými zdrojmi, ale tiež má príjmy z verejných a súkromných zdrojov.

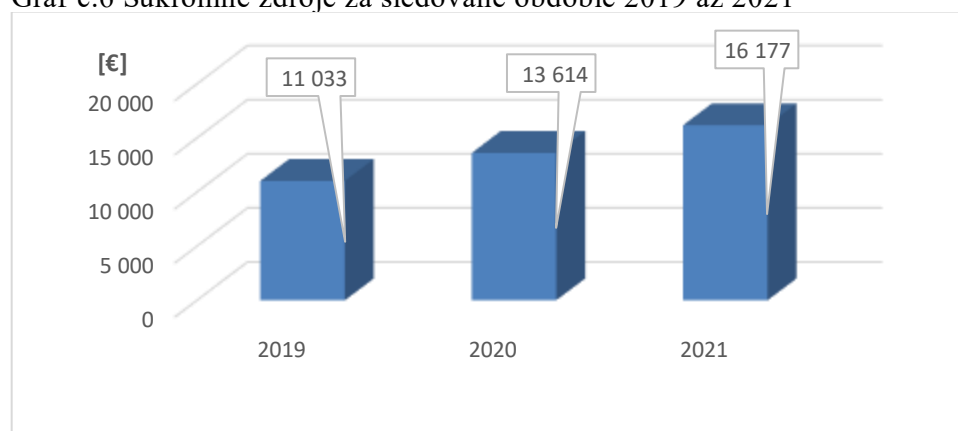
Graf č. 5 zobrazuje verejné zdroje v sledovaných obdobiach. Keď sa pozrieme na graf, tak vidíme, že verejné zdroje každým rokom rástli aj napriek koronakríze. V roku 2021 vzrástli až o takmer 180 000 € v porovnaní s rokom pred koronakrízou, a to vďaka dotáciám, ktoré nezisková organizácia dostala od MZ SR a MPSVaR. Verejné zdroje tvorili v roku 2019 len 20,3 % z celkových príjmov a v roku 2021 to bolo až 43 % z celkových príjmov. V roku 2020 mala tiež vyššie príjmy z verejných zdrojov ako v roku 2019 o 18 %.

Graf č. 5 Verejné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Senior (2019-2021)

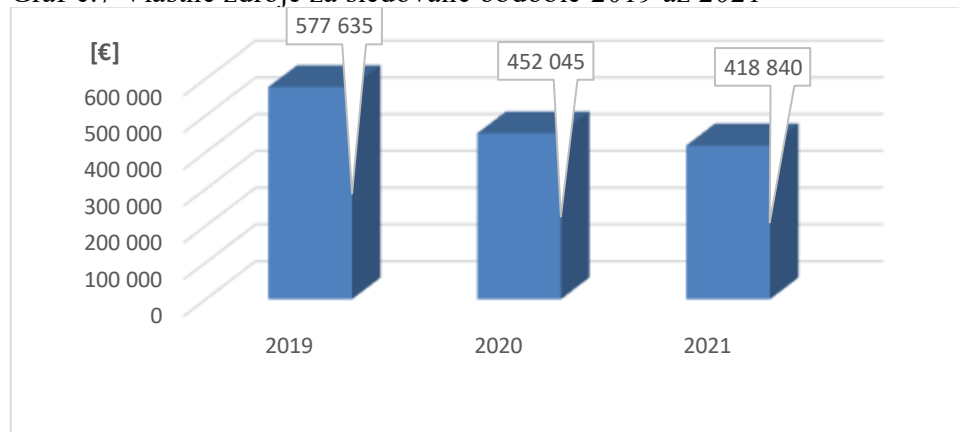
Graf č.6 Súkromné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Senior (2019-2021)

Graf č. 6 zobrazuje súkromné zdroje v sledovanom období. Súkromné zdroje tvoria najmenšiu časť zo všetkých zdrojov a získava ich v podobe vecných darov a z podielu zaplatenej dane. Súkromné zdroje tvoria v každom roku okolo 1 – 2 % z celkových príjmov. V roku 2021 mala príjmy zo súkromných zdrojov v porovnaní s rokom 2019 vyššie o 5 094 €. Na grafe vidíme, že koronakríza nemala na súkromné zdroje rovnako ako pri verejných zdrojoch negatívny vplyv, ale skôr pozitívny, pretože každým rokom rástli.

Graf č.7 Vlastné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Senior (2019-2021)

Príjmy z vlastnej činnosti tvorili v každom roku najväčšie percento z celkových príjmov. Na grafe č. 7 vidíme, že najviac príjmov z vlastnej činnosti mala v roku 2019, čo tvorilo až 78,2 % z celkových príjmov. Vlastné zdroje získava z poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Na základe grafu môžeme konštatovať, že koronakríza poznačila neziskovú organizáciu – Senior, pretože v roku 2020 jej poklesli príjmy z vlastnej činnosti o 18 % oproti predchádzajúcemu roku. Okrem zdravotnej a sociálnej starostlivosti, vlastné zdroje tvoril aj príjem z predaja majetku vo výške 2 380 €, ktorý získala z predaja dlhodobého hmotného majetku. V roku 2021 jej poklesli vlastné zdroje v porovnaní s rokom 2020 o ďalších 5%. Pri vlastných zdrojoch sa najviac prejavil vplyv koronakrízy, kde jej celkovo poklesli príjmy až o 159 00 € (rok 2019 a 2021)

V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené všetky výnosy neziskovej organizácie Senior za obdobie 2019 až 2021.

Tabuľka č. 15 Výnosy neziskovej organizácie v roku 2019-2021

	2019 [€]	2020 [€]	2021 [€]
Verejné zdroje			
Dotácia od BSK [691]	18 008	95 972	91 163
Dotácia od MPSVaR [691]	131 734	178 882,88	202 739,27
Ostatné dotácie [691]	-	16 023,50	34 386,80
SPOLU:	149 742	290 878	328 289
Súkromné zdroje			
Vecné dary [646]	1 020	2 972	2 685
Podiel dane z príjmu FO a PO [665]	10 013	10 642	13 492
SPOLU:	11 033	13 614	16 177
Vlastná činnosť			
Príjmy za sociálnu starostlivosť [601, 602]	301 404	267 807	249 801
Príjmy za zdravotnú starostlivosť [601, 602]	269 347	181 431	168 294
Príjmy z predaja majetku [651]	-	2 380	-
Iné (úroky, odpis záväzku, poistné plnenie [644, 645, 649])	6 884	427	745
SPOLU:	577 635	452 045	418 840

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Senior (2019-2021)

Verejné zdroje tvorili v roku 2019 dotácie od Bratislavského samosprávneho kraja a od Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVaR). V roku 2020 okrem dotácie od BSK, ktorá bola v porovnaní s rokom 2019 o 77 964 € vyššia, získala aj ďalšie dotácie od MZ SR na vitamíny a na odmeny pre zdravotných pracovníkov. V roku 2021 okrem dotácií z Bratislavského samosprávneho kraja a z MPSVaR získala na základe elektronickej žiadosti o poskytnutie príspevku na mimoriadnu finančnú podporu pre zamestnancov od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Malackách dotáciu vo výške 12 013 € (v tab. č. 15 ostatné dotácie) pre 18 zamestnancov, ktorí spĺňali podmienky na vyplatenie mimoriadnej odmeny a ktorou bola refinancovaná odmena zamestnancov vyplatená v mzde za mesiac september 2021. Dotáciu použili v plnej výške. Nezisková organizácia získala v roku 2021 v porovnaní s rokom pred koronavírusom 2019 dotácie navyše od MZ SR na vitamíny a na odmeny pre zdravotných pracovníkov. Od MPSVaR okrem dotácie na prevádzkové účely

získala v roku 2021 aj dotáciu na odmeny pre zdravotníckych pracovníkov a v roku 2021 aj humanitárnu pomoc pri Covid 19. Prostredníctvom humanitárnej pomoci geriatrické zariadenie dostalo infekčný príplatok pre zamestnancov, ktorí pracovali s covid pozitívnymi klientmi, taktiež cez ňu dostali príspevok na nákup vitamínov pre zamestnancov ako aj klientov a mohli si cez ňu požiadať o refinancovanie prístrojov a vybavenia súvisiaceho s pandémiou. MPSVaR im sľúbilo, že im preplatia nakúpené vybavenie, no nakoniec im z požadovanej refundácie na nakúpené vybavenie v sume 9 000 € preplatili len spoluúčasť vo výške 1 500 €.

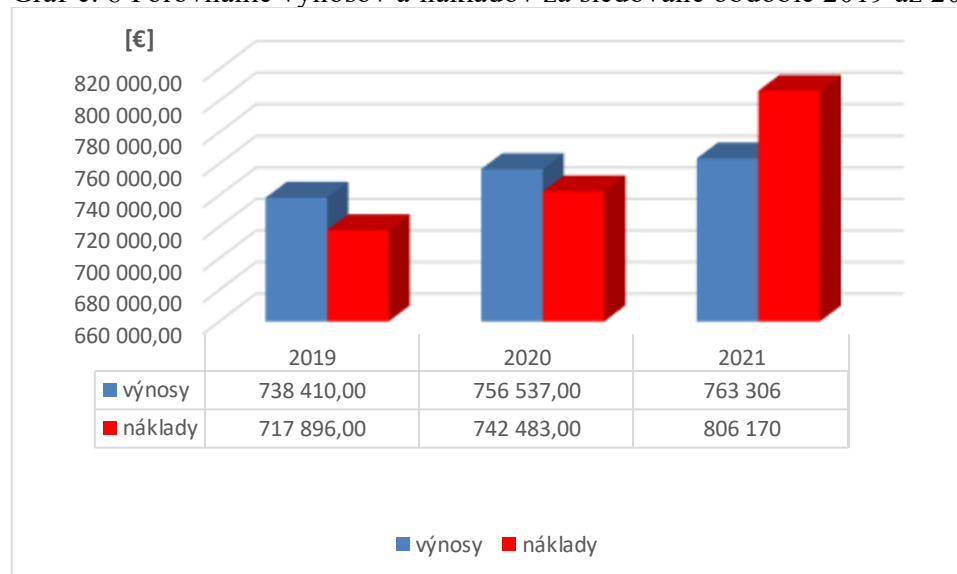
Súkromné zdroje tvorili v každom sledovanom roku len vecné dary a podiel zaplatenej dane. Vecné dary predstavovali dary od iných organizácií a FO. Väčšiu časť však tvoril podiel zaplatenej dane. Najväčší príjem z podielu zaplatenej dane mali v roku 2021 vo výške 13 492 €, čo bolo v porovnaní s rokom 2019 o 3 479 € viac.

Zdroje z vlastnej činnosti tvorili najmä príjmy za sociálnu a zdravotnú starostlivosť. Najväčšiu časť z celkových vlastných zdrojov predstavujú príjmy za sociálnu starostlivosť, ktoré tvorili v roku 2019 až 52 % z celkových vlastných zdrojov. V roku 2020 mali navyše príjem z odpredaj hmotného majetku, ktorý im ostal z vybavenia ambulancie interného lekárstva a všeobecného lekárstva pre dospelých v Modre, kde ukončili svoju činnosť. V roku 2021 získali z vlastnej činnosti najmenej, príjmy zo sociálnej starostlivosti boli o 51 603 € menej v porovnaní s rokom pred koronakrízou. Bolo to spôsobené tým, že mali zápornú bilanciu vo výbere poplatkov za pobyt, pretože nemohli v prípade positivity v zariadení prijímať nových klientov a klesla im aj priemerná obsadenosť zariadenia, čo bolo ovplyvnené tým, že museli na základe príkazu MPSVaR držať v pohotovosti tzv. izolačné miestnosti pre prípadných klientov pozitívnych na Covid-19, čo museli vyčleniť z existujúcej kapacity.

V nasledujúcom grafe sme porovnali výnosy a náklady neziskovej organizácie Senior pre roky 2019, 2020 a 2021. V roku 2019, keď ešte nebola na Slovensku koronakríza, výnosy prevyšovali náklady o viac ako 20 000 €. V roku 2020, keď sa na Slovensku objavil prvý prípad koronavírusu, výnosy stále prevyšovali náklady, ale už len o 14 000 €. V roku 2021 vidíme, že v neziskovej organizácii už náklady prevyšovali výnosy o viac ako 42 000 €, pričom výnosy oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšili, ale náklady vzrástli až o 62 000 €, čo bolo spôsobené viacerými faktormi. Zvýšenie nákladov spôsobil každoročný nárast minimálnej mzdy a príplatkov, ktoré tvorili približne 35 000 € a boli v nich zahrnuté

aj covidové odmeny pre zamestnancov, ktoré mali refinancované z MPSVaR a UPSVaR Malacky. Ďalším faktorom bol nárast cien energií a zmena nájmu, ktorý nebol menený od roku 2013, kedy sa presťahovali z Modry do Malaciek, čo predstavovalo 15 000 €. Koronakríza mala takisto vplyv na zvýšenie nákladov. Geriatrické centrum muselo nakúpiť prístroje na dezinfekciu povrchov a vzduchu (germicidné žiariče, špeciálne dezinfikátory vzduchu) a keďže dezinfekcia bola ťažko dostupná jej predajná cena bola vysoká. V tomto roku kúpili aj rozkladacie lôžka pre svojich zamestnancov, ktorí zostali v prípade karantény non-stop v práci. Zakúpili zvlášť práčku na prádlo pre pozitívnych klientov, čo zvýšilo náklady o ďalších 10 000 €. Koronakríza ovplyvnila vo veľkej miere geriatrické zariadenie. Z nemocníc odišlo po covide veľa zamestnancov, ktorí boli „vyhorení“ a nemocnica teraz často čerpá z personálu zariadení sociálnych služieb, a tým sa vytvára záťaž a navyšovanie mzdových prostriedkov na udržanie si personálu. Zariadenie muselo nakúpiť veci, ktoré predtým bežne nekupovali v takých množstvách - ochranné pracovné pomôcky, dezinfekcia, germicídy a tieto boli v značných cenách, čo predstavovalo nárast nákladov.

Graf č. 8 Porovnanie výnosov a nákladov za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Senior (2019-2021)

3.1.5 Charakteristika neziskovej organizácie Dom Svitania Jakubov

Dom svitania je nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešne služby, ktorá vznikla v roku 2006 na Záhorí v malej dedine Jakubov. Jej cieľom je: „poskytovať ľuďom s mentálnym postihnutím zamestnanie v prispôsobenom prostredí chránenej dielne,

poskytovať ľuďom s mentálnym postihnutím zázemie pre rozvoj samostatnosti a života v komunite.“ (Dom Svitanie Jakubov, 2008)

Nezisková organizácia dom Svitanie poskytuje zamestnanie ľuďom s mentálnym postihnutím v chránenej dielni a okrem toho poskytuje v ambulantnom rehabilitačnom stredisku sociálne služby fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, či fyzickej osobe, ktorá je slabozraká a fyzickej osobe, ktorá je nepočujúca alebo má ťažkú obojstrannú nedoslýchavosť a tiež základné poradenstvo.

V chránenej dielni klienti získavajú základné pracovné návyky. Nepracujú tu však zadarmo, ale nezisková organizácia im zato platí. Mentálne postihnutí ľudia tu vyrábajú rôzne výrobky z látky ako sú hračky, ozdoby, ale aj pohľadnice a upcyklované výrobky – rôzne zápisníky a darčekové krabíčky. Tieto výrobky sa dajú kúpiť na ich webovej stránke a tak podporiť túto neziskovú organizáciu.

Cieľom sociálnej rehabilitácie v rehabilitačnom stredisku je zachovanie, obnova a rozvoj schopností, aby klienti boli čo najmenej odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby. V tomto stredisku sa klienti zúčastňujú tréningu sebaobsluhy, získavajú základné zručnosti potrebné pri starostlivosti o domácnosť, pomocou ktorých sa pripravujú na samostatný život. Sociálnu rehabilitáciu financujú z dotácií od Bratislavského samosprávneho kraja. Nezisková organizácia dom Svitanie úzko spolupracuje s rodinami klientov a komunitou, medzi ktorú patria spriaznené organizácie, obyvatelia obce Jakubov a mesto Malacky.

Významným partnerom je Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v Malackách, ktorý im poskytuje dotácie, tiež IKEA Components a IKEA, pre ktorú chránená dielňa vytvára zo zvyškových a použitých látok a materiálov limitovanú kolekciu ÅTERSTÄLLA.

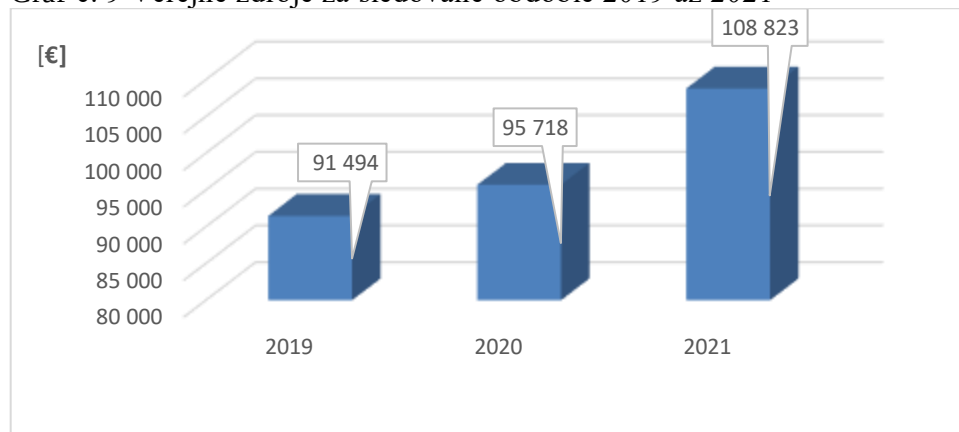
3.1.6 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovaného zobrazenia v neziskovej organizácii Dom Svitanie pred a po koronakríze

Nezisková organizácia Dom Svitanie využíva na svoju činnosť rôzne finančné zdroje. Najdôležitejšiu časť tvoria verejné zdroje, výnosy z vlastnej činnosti, ale aj rôzne príspevky a príjmy z podielu zaplatenej dane. Každý z týchto zdrojov je pre neziskovú organizáciu veľmi dôležitý a nezastupiteľný.

Verejné zdroje tvoria viac ako polovicu (52 – 55%) všetkých príjmov neziskovej organizácie Dom Svitanie. Koronakríza pri verejných zdrojoch nemala negatívny vplyv, pretože ani v jednom sledovanom roku jej neklesli verejné zdroje. V roku 2019 tvorili verejné zdroje 52,4 % z celkových príjmov. V roku 2020 sa zvýšili o 2 % a v roku 2021 už

tvorili 54,8 % z celkových príjmov. Na základe grafu č. 9 vidíme, že nezisková organizácia mala po koronakríze vyššie príjmy z verejných zdrojov ako pred koronakrízou, v roku 2021 ich mala približne o 16 000 € vyššie ako v roku 2019, a to vďaka dotáciám z ÚPSVaR Malacky.

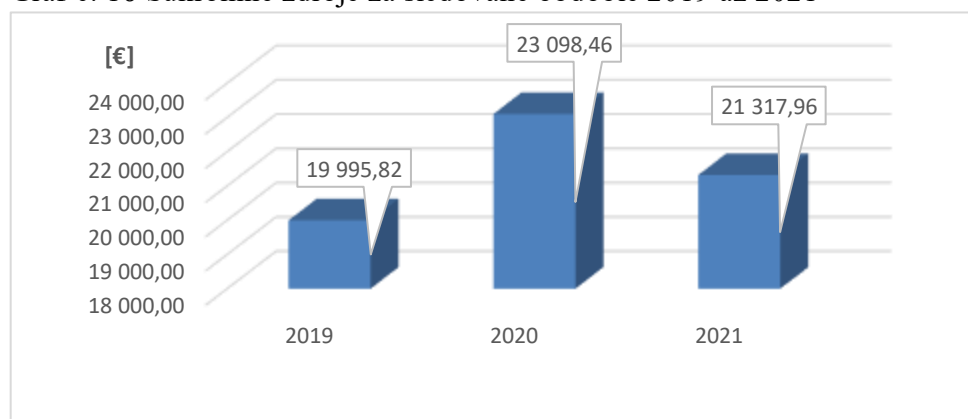
Graf č. 9 Verejné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Dom Svitania (2019-2021)

Súkromné zdroje tvoria najmenšiu časť celkových príjmov. Súkromné zdroje tvorili sponzorské dary od PO, FO a podiel zaplatenej dane. V roku 2019 pred koronakrízou súkromné zdroje tvorili 11,5 % z celkových príjmov. Na grafe č. 10 vidíme, že najviac príjmov zo súkromných zdrojov získala v roku 2020, v čase koronakrízy, konkrétne tvorili 13,2 % z celkových príjmov. Ich nárast bol spôsobený sponzorskými darmi od PO, ktoré boli vo výške 10 000 €, pričom v roku 2019 boli len vo výške 597,32 €. Ale v roku 2021 súkromné zdroje poklesli o 2,5 % v porovnaní s rokom 2020, čo bolo spôsobené zvýšením príjmov z vlastnej činnosti v tomto roku.

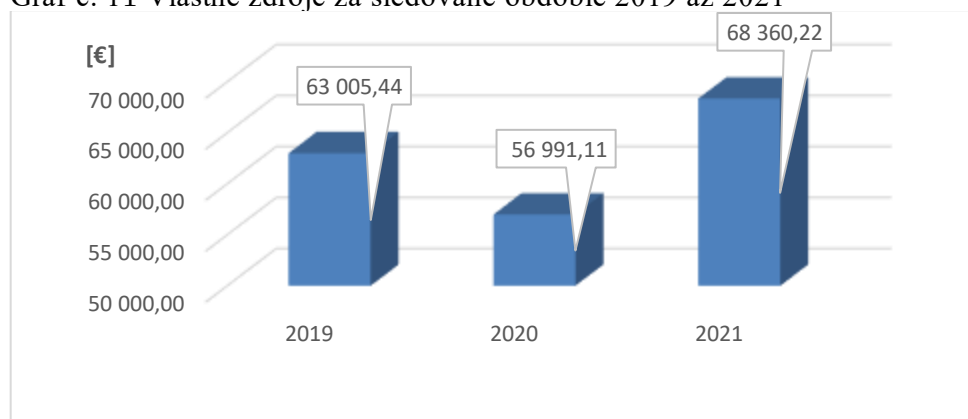
Graf č. 10 Súkromné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Dom Svitania (2019-2021)

Príjmy z vlastnej činnosti tvoria druhú najväčšiu časť z celkových príjmov neziskovej organizácie. Príjmy z vlastnej činnosti dosiahli poskytovaním služieb, z poplatkov za poskytovanie sociálnych služieb od klientov v rehabilitačnom stredisku a predajom výrobkov, ktoré klienti vyrábajú v chránenej dielni. Keď sa pozrieme na nasledujúci graf, tak vidíme, že príjmy z vlastnej činnosti mali v roku 2020 nižšie o 3,7 % ako v predchádzajúcom roku, čo bolo spôsobené práve koronakrízou, ktorá sa na Slovensku objavila začiatkom marca. Príjmy z vlastnej činnosti tvorili v roku 2020 32,4 % z celkových príjmov. Tento pokles spôsobili najmä tržby z predaja služieb, ktoré klesli skoro o 6 000 €. V roku 2021 dosiahla nezisková organizácia vyššie príjmy z vlastnej činnosti ako v roku 2020 o 2 %, čo bolo viac ako pred koronakrízou. Tržby z vlastnej činnosti boli v tomto roku skoro o 9 000 € viac ako v roku 2020. Približne ½ nákladov a miezd chránenej dielne nezisková organizácia hradí z predaja výrobkov a tu bol dopad koronakrízy citel'ný. Niektorí odberatelia skončili alebo sami zápasili s negatívnymi dôsledkami, preto nezisková organizácia musela v s'ťažných podmienkach dištančného fungovania osloviť a získať nových odberateľov. Na dennej báze riešili izoláciu, strach, zdravotný stav a rodinné zázemie ich zamestnancov s postihnutím. Ale aj napriek zložitej situácii dokázali fungovať a vymýšľať nové výrobky a najmä naučiť ľudí s mentálnym postihnutím fungovať v obmedzenom režime. Môžeme povedať, že z obdobia koronakrízy vyt'žili pozitíva: nové výrobky, nové výrobné postupy, noví odberatelia a utužený pracovný tím.

Graf č. 11 Vlastné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Dom Svitania (2019-2021)

Tabuľka č.16 zobrazuje ako má nezisková organizácia jednotlivé výnosy zobrazené v ÚZ. Verejné zdroje tvorili v každom sledovanom roku dotácie od ÚPSVaR Malacky, BSK a od MPSVaR SR. V každom roku tvorila najväčšiu časť z verejných zdrojov dotácia od ÚPSVaR Malacky, v roku 2019 tvorila 61 %, v roku 2020 tvorila 66 % a v roku 2021 tvorila

až 69 % z celkových verejných zdrojov. Dotáciu použili na úhradu nákladov chránenej dielne. Druhou najväčšou dotáciou bola dotácia od MPSVaR SR, ktorá tvorila okolo 20 % z celkových verejných zdrojov a bola použitá na zabezpečenie dostupnosti sociálnych služieb organizácie a z tejto dotácie nezisková organizácia hradila mzdové výdavky. Poslednou dotáciou, ktorú nezisková organizácia získala v každom roku bola dotácia od BSK, ktorá pred koronakrízou tvorila 19 %, ale v ďalších rokoch tvorila len 12 % z celkových verejných zdrojov. Táto dotácia bola použitá na úhradu prevádzkových nákladov sociálnej služby, ktorú nezisková organizácia poskytuje a na financovanie nákladov pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy. Koronakríza mala vplyv na finančné zdroje neziskovej organizácie Dom Svitanie. Čo sa týka rehabilitačného strediska, tak pri dotácii od BSK nezaznamenali negatívnu zmenu.

Najväčšiu časť zo súkromných zdrojov tvoria príspevky od FO. V roku 2019 predstavovali 64 % z celkových súkromných zdrojov a v roku 2020, kedy vypukla koronakríza bol podiel príspevkov od FO na celkových súkromných zdrojoch 38 %, čo bolo spôsobené prijatým príspevkom od spoločnosti IKEA Bratislava vo výške 10 000 €, ktorý získala na základe darovacej zmluvy. V roku 2021 predstavovali príspevky od FO 62 % na celkových súkromných zdrojoch. Podiel zaplatenej dane netvorí veľkú časť na celkových súkromných zdrojoch, najväčšiu časť tvoril v roku 2019, a to 33 %, v roku 2020 len 19 % a v roku 2021 26 % na celkových súkromných zdrojoch.

Vlastné zdroje sú tvorené najmä tržbami z vlastnej činnosti v chránenej dielni. V roku 2020 prišlo k poklesu týchto príjmov, pričom stále tvorili 96 % z celkových vlastných zdrojov ako v každom sledovanom roku. V roku 2021 sa jej vlastné zdroje zvýšili oproti roku 2020 a boli dokonca vyššie ako pred koronakrízou o 5 354, 78 €.

Tabuľka č. 16 Výnosy neziskovej organizácie v roku 2019-2021

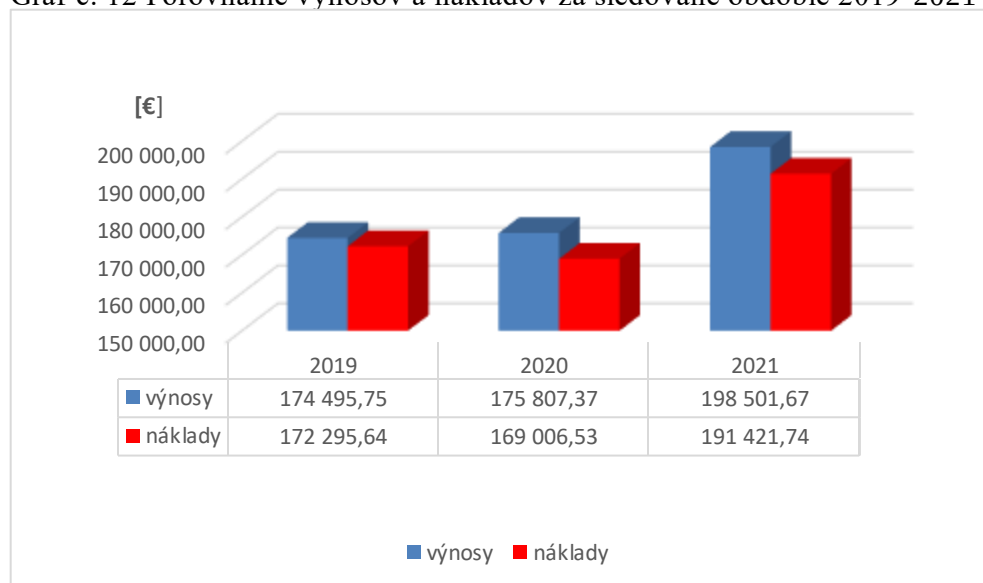
	2019	2020	2021
	[€]	[€]	[€]
Verejné zdroje			
Dotácia z ÚPSVaR Malacky [691]	56 001,20	63 476	75 278,72
Dotácia z BSK [691]	17 228,33	11 899,38	13 144,77
Dotácia z MPSVaR SR [691]	18 264,96	20 341,62	20 400
SPOLU	91 494,49	95 717,80	108 823,49

Súkromné zdroje				
Príspevky od PO	[662]	597,32	10 000	2 500
Príspevky od FO	[663]	12 895,20	8 725,91	13 253,50
Podiel dane z príjmu FO a PO	[665]	6 503,30	4 372,55	5 564,46
SPOLU:		19 995,82	23 098,46	21 317,96
Vlastná činnosť				
Tržby z vlastnej činnosti (CHD)	[601,602]	60 692,23	54 857,18	65 894,29
Poplatky za sociálne služby od klientov	[602]	2 313,21	2 133,93	2 465,93
SPOLU:		63 005,44	56 991,11	68 360,22

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Dom Svitania (2019-2021)

Do nasledujúceho grafu sme porovnali náklady a výnosy neziskovej organizácie Dom Svitania pre roky 2019 až 2021. Môžeme vidieť, že výnosy každý rok prevyšovali náklady, to znamená, že nezisková organizácia splnila cieľ financovania. Aj napriek koronakríze, prišlo v roku 2021 k nárastu výnosov oproti roku 2019 až 24 005,92 €, a to najmä vďaka vyššej dotácii od ÚPSVaR Malacky. Okrem tejto dotácie mala v roku 2021 tiež vyššie príjmy z vlastnej činnosti oproti predchádzajúcim rokom. Keď sa pozrieme na náklady, tak môžeme vidieť, že náklady sa v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019 znížili o 3 289,11 €, zatiaľ čo v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 sa zvýšili o 22 415,21 €, v oboch rokoch to bolo spôsobené personálnymi nákladmi.

Graf č. 12 Porovnanie výnosov a nákladov za sledované obdobie 2019-2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ Dom Svitania (2019-2021)

3.2 Charakteristika finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia vo vybraných nadáciách

3.2.1 Charakteristika nadácie Pontis

Nadácia Pontis patrí medzi najväčšie nefiremné nadácie na Slovensku. Vznikla v roku 1997 ako Nadácia pre občiansku spoločnosť a v roku 2001 sa pretransformovala na Nadáciu Pontis a má sídlo v bratislavskom Ružinove. Nadácia má v rámci neziskového sektora špecifické a významné postavenie. Jej poslaním je vytvárať silné, zmysluplné spojenia a prinášať pozitívne zmeny v kľúčových témach, medzi ktoré patria sociálne inovácie, filantropia a zodpovedné podnikanie, ktoré sú dôležité pre rozvoj krajiny.

V rámci sociálnych inovácií podporujú inovácie, ktoré sa snažia zaviesť spoločenskú zmenu. Prepájajú organizácie, ktoré majú know-how s firmami a verejnými inštitúciami, ktoré môžu zavedenie efektívne podporiť.

Filantropiu chápu ako nástroj na zmenu k lepšiemu. Pracujú s ňou tak, aby firmy a veľkí individuálni darcovia venovali financie efektívne. V rámci filantropie prepájajú občianske organizácie s firmami a individuálnymi darcami.

Tretou kľúčovou témou je zodpovedné podnikanie, ktorým cieľom je, aby zodpovednosť bola súčasťou podnikania každej firmy na Slovensku. Nadácia kladie dôraz, aby sa firmy správali dobre k svojim zamestnancom i dodávateľom, chránili životné prostredie a boli pomáhajúcim členom komunity.

Nadácia poskytuje služby predovšetkým pre neziskové účtovné jednotky, ale tiež poskytuje služby Slovenskému Červenému krížu, nemocniciam, školám, sociálnym zariadeniam a verejným knižniciam.

Nadácia Pontis realizuje rôzne aktivity, ktorými sú napríklad akceleračný program Generácia 3.0, pomocou ktorého chcú zabezpečiť, aby každé dieťa a mladý človek mal možnosť rozvinúť svoj potenciál a získať vedomosti, zručnosti a postoje potrebné pre život v 21. storočí, sú ambasádorom celosvetovej kampane GivingTuesday za Slovensko, vďaka ktorej sa minulý rok vyzbieralo pre neziskové organizácie až 91-tisíc €, čo je o 80 % viac ako vlani.

Aj napriek tomu, že nadácia Pontis nie je humanitárnou organizáciou, snaží sa pomáhať ľuďom, ktorých postihla vojna najmä kontaktmi a prepájaním. Podieľali sa napríklad na víkendovom akútnom zásobení hraničného priechodu v Ubli a poskytli zdravotnícky materiál.

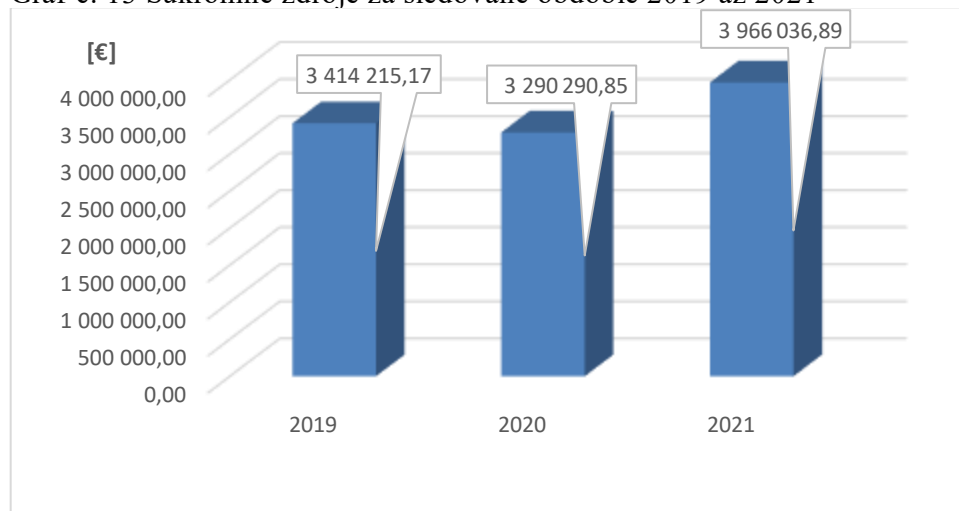
Nadácia Pontis má veľa partnerov na Slovensku, ale aj v zahraničí. Podporuje ju napríklad Ekonomická univerzita v Bratislave či Štátny inštitút odborného vzdelávania Bratislava. Medzi zahraničné krajiny, ktoré podporujú túto nadáciu patrí Maďarsko, Česká republika, Rakúsko, ale aj USA a veľa ďalších krajín.

3.2.2 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia nadácie Pontis pred a po koronakríze

Nadácia Pontis najviac finančných prostriedkov získava z podielu zaplatenej dane. Na základe Finančnej správy, ktorá každoročne zverejňuje zoznam všetkých prijímateľov daňovej asignácie, patrí Nadácia Pontis medzi najväčšieho prijímateľa daňovej asignácie. Z verejných zdrojov nemá nadácia ani v jednom sledovanom roku žiaden príjem.

Na grafe č. 13 sú zobrazené súkromné príjmy, ktoré nadácia získala v roku 2019, 2020 a 2021. V roku 2019 súkromné zdroje tvorili 75,5 % z celkových príjmov, pričom najväčšiu časť tvoril podiel zaplatenej dane. V roku 2020 prišlo k poklesu súkromných zdrojov o 123 924,32 €, čo spôsobil menší príjem podielu zaplatenej dane a menší výnos z organizovania verejnej zbierky. Na celkových príjmoch tvorili ešte viac ako v roku 2019, a to 78,4 %. Vidíme, že v roku 2021 získali viac súkromných zdrojov ako pred koronakrízou až o 551 821,72 €, a to najmä vďaka väčšiemu počtu darcov, ale aj podielu zaplatenej dane. Na celkových príjmoch tvorili v roku 2021 81,6% .

Graf č. 13 Súkromné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

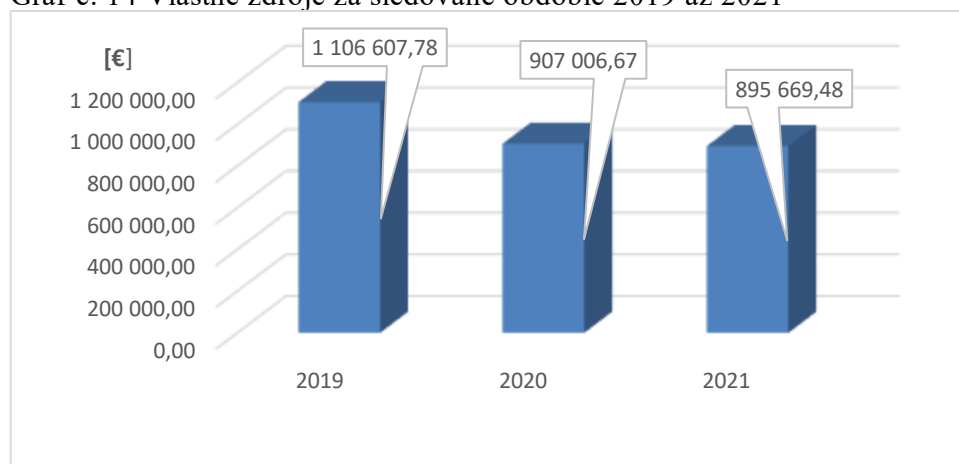

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Pontis (2019-2021)

Príjmy z vlastnej činnosti sa vplyvom koronakrízy znížili v každom roku, pričom v roku 2021 boli približne o 211 000 € menej v porovnaní s rokom pred koronakrízou. Tento

pokles bol spôsobený menším počtom aktivít, medzi ktoré patrili administrácia fondov, firemné dobrovoľníctvo, či CSR Vzdelávanie. V roku 2019 vlastné zdroje predstavovali 24,5 % z celkových príjmov, pričom najväčšiu časť tvorili výnosy z použitia fondu, konkrétne 62 %. V roku 2020 prišlo k poklesu výnosov z použitia fondov o viac ako 200 000 € a vlastné zdroje tvorili 21,6 % z celkových príjmov. V roku 2021 dosiahli najnižšie príjmy z vlastnej činnosti, oproti roku 2020 sa znížili o 11 337, 19 € a na celkových príjmoch tvorili len 18,4 %.

Graf č. 14 Vlastné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Pontis (2019-2021)

Keď sa pozrieme na nasledujúcu tabuľku, ktorá zobrazuje výnosy nadácie Pontis v roku 2019 až 2021 vidíme, že z podielu zaplatenej dane (665) získali v roku 2019 výnos vo výške 2 081 456,87 €, čo predstavuje 46 % z celkových príjmov a 61 % z celkových súkromných zdrojov. V roku 2020 v čase vypuknutia koronakrízy zaznamenali nižší príjem z podielu zaplatenej dane, ktorý v tomto roku bol o 229 145,18 € nižší a tvoril 56 % z celkových súkromných zdrojov. Bolo to spôsobené tým, že niektoré spoločnosti, ktoré nadácii každoročne prispievajú prostriedky prostredníctvom podielu zaplatenej dane, mali daň, a tým aj daňovú asignáciu nižšiu, ale naopak v sektore maloobchodu a telekomunikácií bola asignácia o niečo vyššia. V roku 2021 získali z podielu zaplatenej dane o 161 068,04 € viac ako v roku pred koronakrízou, ale na celkových súkromných zdrojoch tvorili 57 %, čo bolo menej ako v roku 2019, bolo to spôsobené zvýšeným príjmom príspevkov od FO a PO. Koronakríza mala vplyv na finančné zdroje nadácie Pontis. Na základe tabuľky vidíme, že najväčší pokles bol pri súkromných príjmoch z verejných zbierok (667), ktoré v roku 2020 klesli oproti minulému roku až o 57 %. V roku 2021 prišlo k ďalšiemu poklesu oproti roku 2020 boli nižšie skoro o 1 000 €. Zatiaľ, čo pri verejných zbierkach mali každým rokom

menšie príjmy, pri prijatých príspevkoch od iných organizácií (662) a od FO (663) mali každým rokom vyššie príjmy. Prijaté príspevky od FO sa v roku 2021 oproti roku 2019 zvýšili o 123 982,11 € a príspevky od iných organizácií o 384 302,63 €. V roku 2020 prišlo k najväčšiemu nárastu prijatých vecných darov (646), ktoré sa v porovnaní s rokom pred koronakrízou zvýšili o 155 %.

Príjmy z vlastnej činnosti mala nadácia najvyššie pred koronakrízou. Tvoria ich rôzne aktivity ako sú napríklad aktivity z firemného dobrovoľníctva, z podujatia Naše Mesto, Advokáti Pro Bono a tiež administrácia fondov. Najväčšiu časť z vlastných zdrojov v každom roku tvorili výnosy z použitia fondov (656), ktoré v roku 2019 boli najvyššie a tvorili až 62 %, pričom v roku 2020 klesli o 221 049,16 € a tvorili 51 % z celkových súkromných zdrojov. V roku 2021 boli v skoro rovnaké ako v roku 2020 a tvorili 52 % na celkových súkromných zdrojoch. Spôsob fungovania nadácie cez firemné nadačné fondy im poskytol ochranu pred výpadkom cashflow a tiež dostatok času na reakciu – väčšinou asignáciu prijatú v jednom roku používajú až nasledujúci rok. Nadácia však predpokladala zníženie príjmov v dôsledku koronakrízy a primerane znížila rozpočet nákladov na jednotlivé projekty.

Tabuľka č. 17 Výnosy neziskovej organizácie v roku 2019-2021

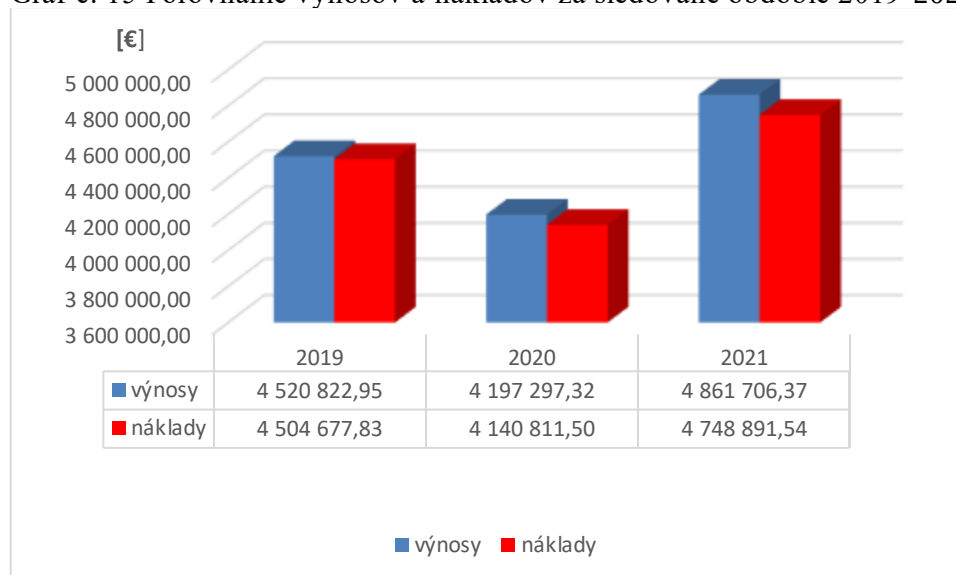
	2019 [€]	2020 [€]	2021 [€]
Verejné zdroje	-	-	-
Súkromné zdroje			
Prijaté vecné dary [646]	7 225,00	18 468,04	4 969,06
Príspevky od iných organizácií [662]	1 019 326,65	1 172 973,62	1 403 629,28
Príspevky od PO [663]	105 616,71	160 274,07	229 598,82
Podiel dane z príjmu FO a PO [665]	2 081 456,87	1 852 311,69	2 242 524,91
Prijaté príspevky z verejných zbierok [667]	200 589,94	86 263,23	85 314,82
SPOLU:	3 414 215,17	3 290 290,85	3 966 036,89
Vlastná činnosť			
Tržby z predaja služieb [602]	-	-	429 454,46
Výnosy z aktivít [649]	419 985,62	440 349,50	-
Tržby z predaja majetku [651]	-	11,00	82,00
Tržby z predaja materiálu [654]	-	-	3,00
Výnosy z použitia fondu [656]	686 400,43	465 351,27	465 857,88
Ostatné [645]	221,73	1 294,90	272,14

SPOLU:	1 106 607,78	907 006, 67	895 669,48
---------------	---------------------	--------------------	-------------------

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Pontis (2019-2021)

Posledný graf zobrazuje porovnanie výnosov a nákladov v rokoch 2019 až 2021. Vidíme, že výnosy vo všetkých troch rokoch prevyšujú náklady, to znamená, že nadácia splnila cieľ financovania. Vidíme, že koronakríza mala vplyv na výnosy v roku 2020, kedy im výrazne klesli v porovnaní s predchádzajúcim rokom približne o 320 000 €. Príčinou poklesu príjmov bolo, že v dôsledku karanténnych opatrení musela nadácia zrušiť alebo presunúť na neskorší termín viacero aktivít a podujatí, ktoré si vyžadovali osobné stretávanie. Niektoré podujatia však presunuli do online priestoru. V roku 2021 dosiahla nadácia druhé najvyššie výnosy od svojej existencie, vďaka vyššiemu podielu zaplatenej dane, v porovnaní s rokom 2020 boli vyššie o 664 409,05 €.

Graf č. 15 Porovnanie výnosov a nákladov za sledované obdobie 2019-2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Pontis (2019-2021)

3.2.3 Charakteristika nadácie Adeli

Nadácia Adeli bola založená v roku 2014 v spolupráci s medzinárodným rehabilitačným centrom Adeli Medical Center v Piešťanoch, ktoré ako jediné na Slovensku poskytuje komplexnú unikátnu neurorehabilitáciu s 20 terapiami. Jej vzniku predchádzala úspešná činnosť občianskeho združenia Asociácia pomoci postihnutým Adeli-Appa, ktorá od roku 2009 pomáha pacientom Adeli Medical Centra predovšetkým získať financie na absolvovanie rehabilitácie. Nadácia Adeli bola založená s cieľom pomáhať hendikepovaným osobám s neurogénymi poruchami pohybu, najmä deťom s detskou

mozgovou obrnou, ľuďom postihnutým po mozgových príhodách, či po ťažkých úrazoch mozgu a miechy a získavať finančné prostriedky na liečbu v Adeli Medical Centre.

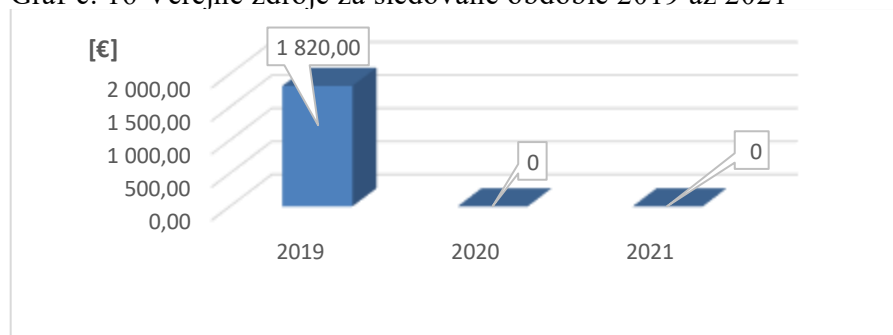
Poslaním nadácie je zlepšiť život postihnutých, podporiť ich k väčšej samostatnosti a umožniť im o čo najlepšie možné začlenenie sa do bežného života. Toto poslanie napĺňa činnosťou v troch oblastiach. Medzi tri oblasti, ktorými sa nadácia venuje patrí transparentné získavanie finančných prostriedkov, edukácia a sociálno-motivačné poradenstvo. Nadácia sa predovšetkým usiluje o zlepšenie zdravia detí a dospelých s neurologickým ochorením a to zbieraním finančných prostriedkov pre svojich pacientov na liečbu v Adeli Medical Centre. Druhou oblasťou, ktorej sa nadácia venuje je edukácia, v rámci ktorej organizujú edukačné semináre a workshopy pre osoby, ktoré sa starajú o ľudí so zdravotným hendikepom s cieľom rozvíjať ich vedomosti a schopnosti pri každodennej starostlivosti. Poslednou oblasťou, ktorej sa venujú je sociálno-motivačné poradenstvo, pomocou ktorého prinášajú rodinám informácie o príležitostiach, ktoré im pomáhajú viesť aktívny a produktívny život aj napriek hendikepu.

V čase vypuknutia koronakrízy sa zastavila činnosť ambulantnej starostlivosti a jednotlivé terapie neboli pre pacientov prístupné. Nadácia sa rozhodla, že bude fungovať virtuálne a vytvorila Adeli online, ktoré pozostávalo z odbornej pomoci expertov v podobe konzultácií a poradenstva ako cvičiť doma, ktorí to poskytovali dobrovoľne. Len za prvý mesiac pomohli až 35 pacientom z celého Slovenska.

Nadácia Adeli má veľmi veľa partnerov, medzi ktorých patrí napríklad TV JOJ, TA3, RTV:, nadácia Pontis,, Televízia Markíza či ČSOB.

3.2.4 Analýza finančných zdrojov a osobitostí ich účtovného zobrazenia nadácie Adeli pred a po koronakríze

Graf č. 16 Verejné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

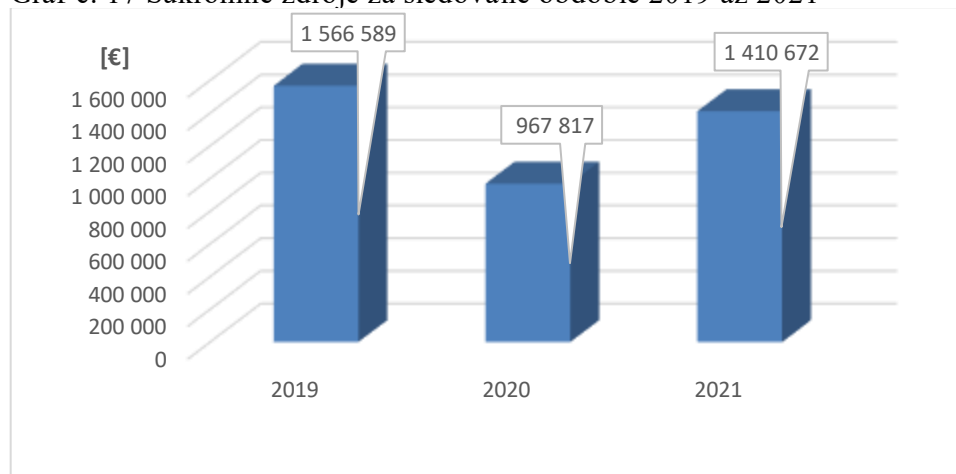

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Adeli (2019-2021)

Nadácia Adeli bola financovaná verejnými zdrojmi iba pred koronakrízou. Konkrétne išlo o dotáciu od Trnavského samosprávneho kraja vo výške 1 820 €, čo môžeme vidieť na grafe č. 16.

Príjmy nadácie tvoria najmä súkromné zdroje, ktoré predstavujú okolo 90 % z celkových príjmov. Na naplnenie ich účelu, stanoveného nadačnou listinou, a to financovanie neurorehabilitácie v Adeli Medical Center je kľúčovým zdrojom podiel zaplatenej dane, ktorý tvorí až 70 – 80 % ich celkových príjmov. Na grafe č. 17 vidíme, že v roku 2020 jej poklesli súkromné zdroje skoro o 600 000 € v porovnaní s rokom 2019, čo bolo spôsobené nižším príjmom z podielu zaplatenej dane. V roku 2021 sa súkromné zdroje zvýšili o 442 855 € oproti roku 2020, ale stále boli nižšie ako pred koronakrízou. Počas koronakrízy nebolo možné realizovať kultúrne a športové podujatia a stagnovali aj verejné zbierky. Samotní klienti sa sťažujú, že darcovia nie sú takí ústretoví ako v predchádzajúcich rokoch, šetria si svoje peňažné prostriedky na horšie časy. Príjmy nadácie ovplyvňuje aj možnosť zbierania podielu zaplatených daní pre stále viac subjektov, napr. pre rôzne športové kluby, útulky, kultúrne formácie a podobne, a tak je potenciál podielu zaplatenej dane rozbitý na oveľa viac subjektov.

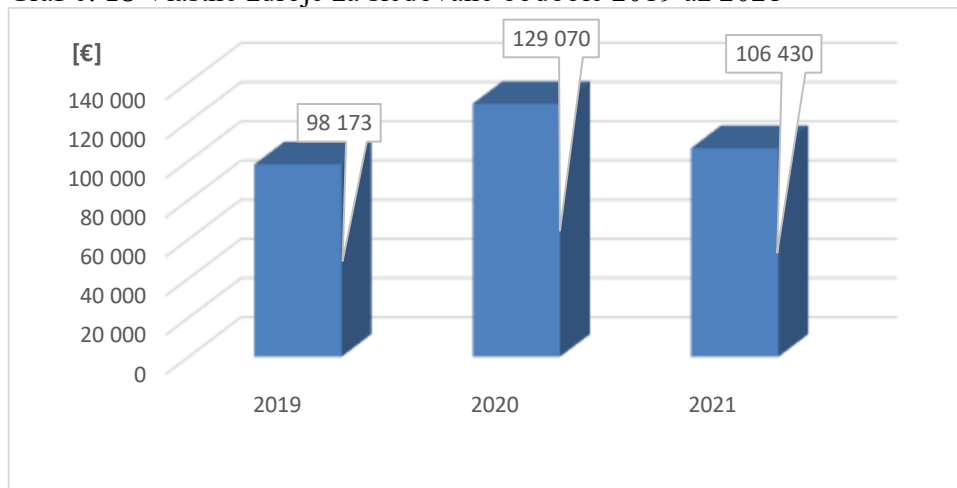
Graf č. 17 Súkromné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Adeli (2019-2021)

Príjmy z vlastnej činnosti má nadácia nízke. Na grafe č. 18 vidíme, že vlastné zdroje sa vplyvom koronakrízy na rozdiel od súkromných zdrojov zvýšili. V roku 2019 tvorili 6 % z celkových príjmov a v roku 2020 tvorili 12 %. V roku 2021 sa opäť znížili o 22 640 €, ale stále boli vyššie ako v roku 2019 o približne 8 000 € a tvorili 7 % z celkových príjmov.

Graf č. 18 Vlastné zdroje za sledované obdobie 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Adeli (2019-2021)

V nasledujúcej tabuľke sa nachádzajú výnosy nadácie Adeli a ich účtovné zobrazenie v ÚZ. Nadácia Adeli je financovaná najmä súkromnými zdrojmi, kde najväčšiu časť tvorí podiel zaplatenej dane. V roku 2020 vplyvom koronakrízy prišlo k poklesu príjmu z podielu zaplatenej dane (665) v porovnaní s rokom 2019 o 433 358 €, čo tvorilo 59 % z celkových súkromných zdrojov, pričom v roku 2019 to bolo 65 %. V roku 2021 bola nadácia Adeli mimoriadne úspešná v zbieraní podielu zaplatenej dane, ktorým získala rekordných 1 303 382 €, čo tvorilo 86 % z celkových súkromných zdrojov a stala sa tak piatou najúspešnejšou nadáciou na Slovensku. Klienti si ich zbierajú oslovovaním darcov (zamestnancov aj firiem) individuálne a nadácia ich následne po overení správnosti predložených tlačív pripisuje na individuálne konto klienta, ktoré vedú v nadácii Adeli. Každý klient po registrácii v Klube Nadácie Adeli vidí pravidelne stav svojho konta a vie, či má dostatok prostriedkov na liečbu, ktorú si vopred naplánuje. Určitá časť podielu zaplatenej dane predstavuje nealokované prostriedky, ktoré slúžia na úhradu oprávnených nákladov nadácie. Okrem príjmov z podielu zaplatených daní, získala nadácia dary od fyzických osôb (663), firiem, inštitúcií (662) a príjmy z verejných zbierok (667). Najväčší pokles zaznamenala pri prijatých príspevkoch od PO (662), ktoré v roku 2019 tvorili 23 % na celkových súkromných zdrojoch a v roku 2021 klesli až o 333 019 € a tvorili len 3 % na celkových súkromných zdrojoch. Tieto príjmy nadácia použila na rehabilitácie a ubytovanie pacientov. Nadácia Adeli získava prostriedky na financovanie svojej činnosti prostredníctvom verejných zbierok (667), ktoré sú realizované priamo do pokladničiek Nadácie Adeli. Zbierky sa realizujú samotným pacientom či nadáciou na rôznych kultúrnych a športových podujatiach, pričom každá verejná zbierka musí byť odsúhlasená

a registrovaná Ministerstvom vnútra. V roku 2019 sa nadácia zamerala na organizovanie verejnej zbierky prostredníctvom tzv. online darov priamo na ich darovacej stránke prostredníctvom, ktorého získali 50 381 €. Všetky dary (667) boli použité na úhradu rehabilitačnej liečby pacientov a finančné prostriedky, ktoré získala prostredníctvom aktivít použila na liečbu detí a dospelých s neurologickými poruchami pohybu a na projekt sociálno-motivačnej poradne. V roku 2020 získali z verejných zbierok o 10 334 € viac ako v roku 2019, zatiaľ čo v roku 2021 získali o 4 175 € menej ako pred koronakrízou.

Najväčšiu časť príjmov z vlastnej činnosti tvorili v roku 2019 a 2021 iné ostatné výnosy (649), ktoré tvorili príjmy z charitatívnych podujatí a projektov, ktorých cieľom je okrem získania finančných prostriedkov upozorniť a zviditeľniť témy súvisiace so životom hendikepovaných. Jedným z charitatívnych projektov bol charitatívny kalendár, ktorého kúpou získala nadácia 6 011,47 €, ktoré prispela na liečbu pacientov a v spolupráci s trnavským nákupným centrom zorganizovali Charitatívny bazár Adeli, v rámci ktorého predávali ručne vyrobené výrobky a podarilo sa im vyzbierať rekordných 2 305,13 €. Príjmy získava aj z projektov, ktoré realizujú v súčasnosti so spoločnosťami Doprastav a Agrofert. Klienti podávajú žiadosť o podporu liečby priamo v týchto spoločnostiach, ktoré po odsúhlasení poukážu nadácii prostriedky na účet nadácie a potom ich nadácia prevedie na konto svojho klienta. Pre každý zdroj príjmu vedú v banke príslušný účet (dary, podiel zaplatenej dane, verejné zbierky...) V roku 2020 tvorili najväčšiu časť z vlastných zdrojov výnosy z použitia fondu (656).

Koronakríza mala dopad na príjmy nadácie najmä pokiaľ ide o zdroje od firiem formou darovacích zmlúv, z projektov, ale aj z podielu zaplatených daní nazbierali oveľa nižšie sumy ako pred koronakrízou.

Tabuľka č. 18 Výnosy neziskovej organizácie v roku 2019-2021

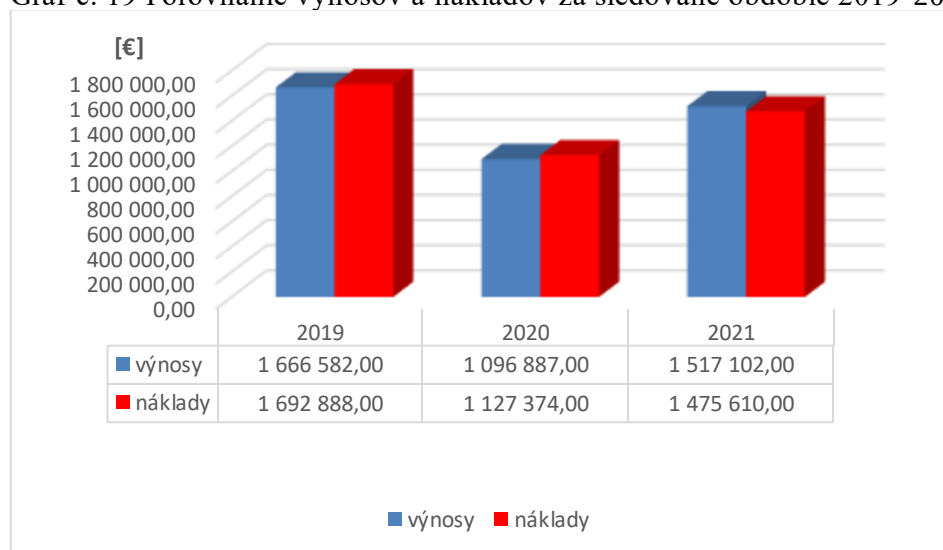
	2019 [€]	2020 [€]	2021 [€]
Verejné zdroje			
Dotácia od Trnavského samosprávneho kraja [691]	1 820	-	-
Súkromné zdroje			
Prijaté príspevky od PO [662]	375 167	217 014	42 148
Prijaté príspevky od FO [663]	56 951	39 256	13 606
Príspevky od členov [664]	5 930	6 030	5 330

Podiel dane z príjmu FO a PO [665]	1 078 160	644 802	1 303 382
Verejné zbierky [667]	50 381	60 715	46 206
SPOLU:	1 566 589	967 817	1 410 672
Vlastná činnosť			
Tržby z predaja služieb [602]	140	40	97
Tržby za predaný tovar [604]	2 137	122	5 505
Kurzové zisky [645]	9	26	-
Osobitné výnosy [647]	-	-	-3
Iné ostatné výnosy [649]	55 586	54 544	65 516
Výnosy z použitia fondu [656]	40 301	74 338	35 315
SPOLU:	98 173	129 070	106 430

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Adeli (2019-2021)

Na nasledujúcom grafe sme porovnali náklady a výnosy nadácie Adeli pre roky 2019, 2020 a 2021. Keď sa pozrieme na graf č.19, tak vidíme, že v roku 2019 a 2020 náklady prevyšovali výnosy. Prvýkrát od vzniku nadácie výrazne v roku 2020 klesli výnosy, čo bolo spôsobené tým, že nadácia fungovala v obmedzenom režime pandemických opatrení. V roku 2021 dosiahla nadácia výnosy vo výške 1 517 102 €, vďaka podielu zaplatenej dane, ktorý bol vo výške 1 303 382 € a predstavoval 86 % z celkových príjmov. Tento nárast bol spôsobený koronakrízou vďaka oneskoreným podávaním daňových priznaní za rok 2019 v roku 2020 a tak výnosy v tomto roku prevýšili náklady.

Graf č. 19 Porovnanie výnosov a nákladov za sledované obdobie 2019-2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ nadácie Adeli (2019-2021)

3.3 Porovnanie a zhodnotenie finančných zdrojov a ich osobitostí účtovného zobrazenia vybraných subjektov v čase koronakrízy

Na základe nasledujúcich tabuliek vidíme, že najväčší príjem z verejných zdrojov, konkrétne z dotácií mala nezisková organizácia Človek v ohrození v každom sledovanom roku. Zaujímavosťou je, že každá nezisková účtovná jednotka mala od roku 2019 vyšší príjem z dotácií aj napriek vypuknutiu koronakrízy. Najväčší nárast mala nezisková organizácia Senior v roku 2020, a to vďaka dotáciám od MZ SR a MPSVaR. Ako jediná získala počas koronakrízy navyše dotáciu od MZ SR, a to konkrétne na vitamíny a na odmeny pre zdravotných pracovníkov. Okrem týchto dotácií získala aj dotácie od MPSVaR v roku 2020 a 2021 na odmeny pre zdravotných pracovníkov a v roku 2021 dotáciu „humanitárna pomoc pre Covid-19“. Vďaka koronakríze mala každá nezisková účtovná jednotka vyššie výnosy z verejných zdrojov. Nadácie nie sú financované na základe verejných zdrojov, ale nadácia Adeli prijala v roku 2019 od Tnavského samosprávneho kraja dotáciu vo výške 1 820 €.

Keď sa pozrieme na súkromné zdroje, tak vidíme, že najviac financovaná zo súkromných zdrojov bola nadácia Pontis a nadácia Adeli (tab. č. 21), pričom najvyšší podiel má príspevok z podielu zaplatenej dane. Najmenej financované súkromnými zdrojmi bolo geriatrické centrum Senior. Koronakríza pri súkromných zdrojoch nemala negatívny vplyv, ale skôr pozitívny, pretože väčšina neziskových účtovných jednotiek okrem nadácie Adeli, malo v roku 2020 a 2021 vyššie príjmy zo súkromných zdrojov ako pred koronakrízou, pričom najväčší absolútny nárast v roku 2021 mala nadácia Pontis a najväčší percentuálny nárast mala nezisková organizácia Človek v ohrození. (tab. č. 19)

Koronakríza mala najväčší vplyv v každej vybranej neziskovej účtovnej jednotke na vlastné zdroje, kde každej vybranej NÚJ poklesli v roku 2020 vlastné zdroje v porovnaní s rokom 2019 okrem nadácie Adeli, ktorej sa každým rokom zvýšili zdroje z vlastnej činnosti. Percentuálne (tab. č. 20) bola najviac financovaná vlastnými zdrojmi nezisková organizácia Senior a najmenej NO Človek v ohrození. Vidíme (tab. č. 19), že koronakríza mala vplyv na tieto zdroje v neziskovej organizácii Senior, kde v roku 2021 jej vlastné zdroje klesli v porovnaní s rokom 2019 až skoro o 159 000 €.

Tabuľka č.19 Nárast/ pokles jednotlivých zdrojov v sledovanom období 2019 až 2021

	VEREJNÉ ZDROJE [€]	SÚKROMNÉ ZDROJE [€]	VLASTNÉ ZDROJE [€]
ČLOVEK V OHROZENÍ			
2019	1 310 772,93	480 439, 63	16 929, 26
2020	1 358 453,91 ↑	522 877 ↑	15 296,63 ↓
2021	1 477 608,57 ↑	705 821, 69 ↑	23 051,06 ↑
GERIATRICKÉ CENTRUM - SENIOR			
2019	149 742	11 033	577 635
2020	290 878 ↑	13 614 ↑	452 045 ↓
2021	328 289 ↑	16 177 ↑	418 840 ↓
DOM SVITANIA			
2019	91 494	19 995,82	63 005,44
2020	95 718 ↑	23 098,46 ↑	56 991,11 ↓
2021	108 823 ↑	21 317,96 ↓	68 360,22 ↑
NADÁCIA PONTIS			
2019	0	3 414 215,17	1 106 607,78
2020	0	3 290 290,85 ↓	907 006,57 ↓
2021	0	3 966 036,89 ↑	895 669,48 ↓
NADÁCIA ADELI			
2019	1 820	1 566 589	98 173
2020	0	967 817 ↓	129 070 ↑
2021	0	1 410 672 ↑	106 430 ↓

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ÚZ jednotlivých NO (2019-2021)

Tabuľka č. 20 Percentuálny podiel jednotlivých zdrojov na celkových výnosoch v NO v sledovanom období 2019 až 2021

	ČLOVEK			SENIOR			SVITANIE		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
CELKOVÉ VÝNOSY [€]	1 809 744	1 896 629	2 206 481	738 410	756 537	763 306	174 496	175 807	198 502
VEREJNÉ ZDROJE [%]	72,5	71,6	67,0	20,3	38,6	43,0	52,4	54,4	54,8
SÚKROMNÉ ZDROJE [%]	26,6	27,6	32,0	1,5	1,8	2,1	11,5	13,2	10,7
VLASTNÉ ZDROJE [%]	0,9	0,8	1,0	78,2	59,6	54,9	36,1	32,4	34,5

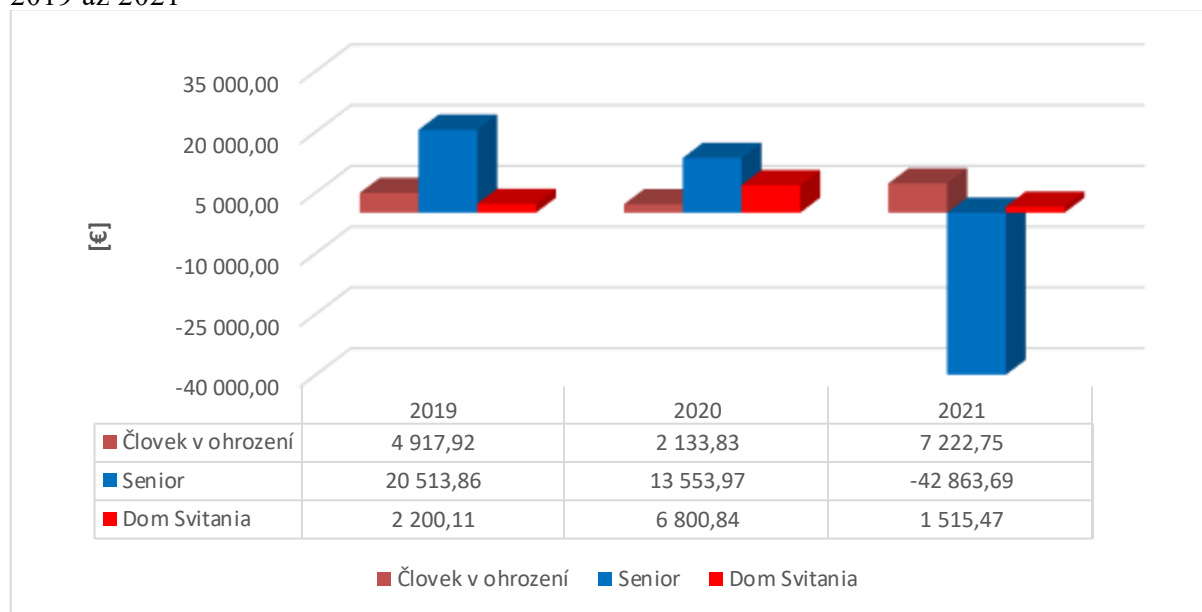
Zdroj: vlastné spracovanie na základe ÚZ jednotlivých NO (2019-2021)

Tabuľka č. 21 Percentuálny podiel jednotlivých zdrojov na celkových výnosoch v nadáciách v sledovanom období 2019 až 2021

	NADÁCIA PONTIS			NADÁCIA ADELI		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
CELKOVÉ VÝNOSY [€]	4 520 823	4 197 297	4 861 706	1 666 582	1 096 887	1 517 102
VEREJNÉ ZDROJE [%]	0	0	0	0,1	0	0
SÚKROMNÉ ZDROJE [%]	75,5	78,4	81,6	94,0	88,2	92,9
VLASTNÉ ZDROJE [%]	24,5	21,6	18,4	5,9	11,8	7,1

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ÚZ jednotlivých NO (2019-2021)

Graf č. 20 Výsledok hospodárenia po zdanení neziskových organizácií v sledovaných obdobiach 2019 až 2021

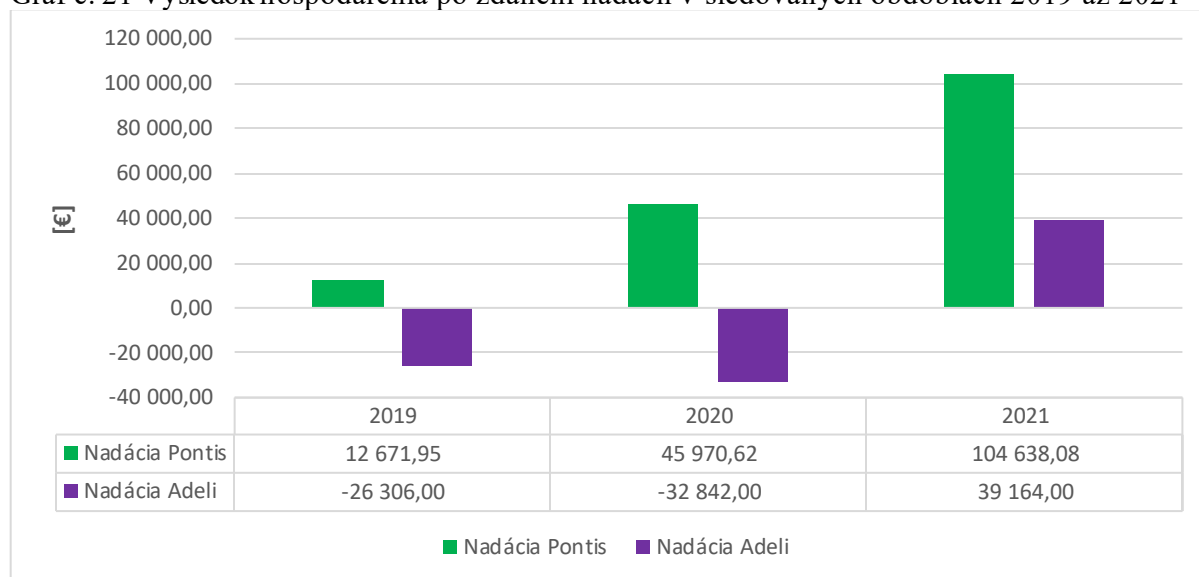

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ jednotlivých NO (2019-2021)

Graf č. 20 zobrazuje aký výsledok hospodárenia mali jednotlivé neziskové účtovné jednotky poskytujúce všeobecne prospešné služby v sledovanom období. Vidíme, že koronakríza mala vplyv na výsledok hospodárenia na každú neziskovú účtovnú jednotku. Najmenej ovplyvnila neziskovú organizáciu Človek v ohrození, ktorej v roku 2020 klesol VH približne o 2 500 €, ale v roku 2021 bol vyšší ako pred koronakrízou. Naopak najhorší dopad mala na geriatrické centrum Senior, ktorému klesol v roku 2021 VH a dosiahol tak účtovnú stratu vo výške – 42 864 €. Túto účtovnú stratu spôsobil extrémny nárast nákladov.

Neziskovej organizácii Dom Svitanie naopak v roku 2020 sa výsledok hospodárenia zvýšil o 4 000 €. Najväčší vplyv na tento účtovný zisk mal mimoriadny príspevok od IKEA Bratislava na základe darovacej zmluvy. Vplyv koronakrízy sa v NÚJ Dom Svitanie prejavil až v roku 2021, kedy prišlo k poklesu VH o 5 000 €, čo spôsobil vysoký nárast personálnych nákladov v porovnaní s rokom 2020 boli vyššie o 20 000 €.

Graf č. 21 Výsledok hospodárenia po zdanení nadácií v sledovaných obdobiach 2019 až 2021

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ jednotlivých NO (2019-2021)

Na grafe č. 21 je zobrazený výsledok hospodárenia v každom sledovanom roku v nadácii Pontis a nadácii Adeli. Nadácii Pontis sa ako jedinej zo všetkých vybraných neziskových účtovných jednotiek zlepšil VH počas koronakrízy. Nadácia Adeli mala už pred koronakrízou záporný výsledok hospodárenia, ktorý sa v roku 2020 vplyvom koronakrízy znížil o 6 000 €, ale v roku 2021 dosiahla tretie historicky najvyššie výnosy za svoje obdobie fungovania a dosiahla účtovný zisk približne vo výške 40 000 € vďaka vyššiemu výnosu z podielu zaplatenej dane, ktorý bol najvyšší od začiatku fungovania nadácie. Vidíme, že jediná nadácia Pontis (graf č. 21) a NO Dom Svitanie (graf č. 20) mali zo všetkých piatich vybraných neziskových organizácií v roku 2020 vyšší výsledok hospodárenia ako pred koronakrízou.

V súvislosti s výsledkom hospodárenia koronakríza najviac poznačila zo všetkých vybraných neziskových účtovných jednotiek geriatrické centrum Senior, ktorá v roku 2021 mala prvýkrát od svojej existencie účtovnú stratu vo výške – 42 863, 69 €.

Tabuľka č. 22 Zobrazenie výnosov v ÚZ v jednotlivých NO za sledované obdobie 2019 až 2021

	Človek v ohrození	Senior	Dom Svitania	Nadácia Pontis	Nadácia Adeli
601	⊗	✓	✓	⊗	⊗
602	✓	✓	✓	✓	✓
604	⊗	⊗	⊗	⊗	✓
622	✓	⊗	⊗	⊗	⊗
644	⊗	✓	⊗	⊗	⊗
645	✓	✓	⊗	✓	✓
646	⊗	✓	⊗	✓	⊗
647	✓	⊗	⊗	⊗	✓
649	⊗	✓	⊗	✓	✓
651	✓	✓	⊗	✓	⊗
654	⊗	⊗	⊗	✓	⊗
656	⊗	⊗	⊗	✓	✓
662	✓	⊗	✓	✓	✓
663	✓	⊗	✓	✓	✓
664	⊗	⊗	⊗	⊗	✓
665	✓	✓	✓	✓	✓
667	✓	⊗	⊗	✓	✓
691	✓	✓	✓	⊗	✓

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ÚZ jednotlivých NO (2019-2021)

Tabuľka č.22 zobrazuje, ako majú vybrané neziskové účtovné jednotky vykázané výnosy v účtovnej závierke v sledovanom období – v roku 2019, 2020 a 2021. Všetky tri neziskové účtovné jednotky mali zaúčtovaný výnos z verejných zdrojov na účte 691 – Dotácie. Zistili sme, že každá nezisková účtovná jednotka poskytujúca všeobecne prospešné služby získala v každom roku dotáciu od rôznych subjektov. Jediná nadácia Pontis nemala na účte 691 vykázaný žiaden výnos.

Výnosy zo súkromných zdrojov mali v účtovnej závierke vykázané rovnako. Rozdiel sme našli na účte 662 – Prijaté príspevky od iných organizácií, na ktorom mala nezisková organizácia Človek v ohrození vykázané dary a granty od PO a zahraničných organizácií, pričom ostatné vybrané neziskové účtovné jednotky mali na tomto účte len príspevky od PO. Jediná nezisková organizácia Senior nemala ani v jednom roku príspevkov od FO a PO, ale mala zase výnos z vecných darov na účte 646 – Prijaté dary spolu s nadáciou Pontis, ktoré ostatné neziskové účtovné jednotky nemali. Výnos z podielu zaplatenej dane nemala v roku 2020 nezisková organizácia Človek v ohrození vykázaný v účtovnej závierke, pretože sa rozhodla presunúť tieto zdroje do roku 2021 a ako jediná z vybraných neziskových

účetných jednotiek poskytujúcich všeobecne prospešné služby má príjem z organizovania verejnej zbierky (účet 667). Nadácia Adeli bola jediná z vybraných neziskových účetných jednotiek, ktorá mala výnos z členských príspevkov, ktorý bol vykázaný na účte 664 – Prijaté členské príspevky. Spoločným účtom, na ktorom mali všetky vybrané NO vykázaný výnos je účet 665 – Príspevky z podielu zaplatenej dane a účet 602 – Tržby z predaja služieb.

Keď sa pozrieme na účtovné zobrazenie výnosov z vlastnej činnosti, tak vidíme že iba dve z vybraných neziskových účetných jednotiek (Človek v ohrození a nadácia Adeli) mali vykázaný výnos na účte 647 – Osobitné výnosy. Človek v ohrození tu mal vykázaný výnos z organizovania festivalu Jeden svet každý rok pričom nadácia Adeli mala iba v roku 2021 na tomto účte vykázaný výnos v sume -3 €. Nadácia Pontis a Adeli mali výnos na účte 649 – Iné ostatné výnosy z vlastnej činnosti – konkrétne z aktivít ako napríklad administrácia fondov, charitatívne projekty či firemné dobrovoľníctvo a nezisková účtovná jednota Senior mala na tomto účte výnos z odpisu záväzkov a poistného plnenia. Na účte 651 – Tržby z predaja dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého majetku mala NO Človek v ohrození príjem z hlavnej zdaňovanej činnosti z predaja osobného vozidla Škoda Fabia. NO Senior mala v roku 2020 výnos na účte 651 – Tržby z predaja DNM a DHM, konkrétne išlo o odpredaj hmotného majetku, ktorý im ostal z vybavenia ambulancie interného lekárstva a všeobecného lekárstva pre dospelých v Modre, kde ukončili svoju činnosť

Záver

Každá nezisková účtovná jednotka potrebuje na financovanie svojej činnosti externé zdroje. Sú neziskové účtovné jednotky, ktoré sú financované zväčša príjmami z vlastnej činnosti, ale sú aj také, ktoré sú odkázané iba na externé zdroje. V našej diplomovej práci máme NÚJ obidvoch typov.

Čiastkovým cieľom diplomovej práce bolo analyzovať finančné zdroje vybraných neziskových účtovných jednotiek. Zistili sme, že vybrané neziskové účtovné jednotky poskytujúce všeobecne prospešné služby nie sú financované z rovnakých zdrojov. Jediná nezisková organizácia Senior – geriatrické centrum financuje svoje činnosti príjmami z vlastnej činnosti, ktoré tvoria okolo 55 - 78 % z celkových príjmov a ziskava ich najmä zo sociálnej starostlivosti. Nezisková organizácia Človek v ohrození aj Dom Svitania je financovaná najmä prostredníctvom dotácií. Dotácie u neziskovej organizácii Človek v ohrození tvoria približne 70 % z celkových príjmov a u neziskovej organizácii Dom Svitania dotácie tvoria približne 50 % z celkových príjmov. Hlavným a najdôležitejším zdrojom financovania obidvoch nadácií sú súkromné zdroje, konkrétne podiel zaplatenej dane. Pri nadácii Pontis predstavujú súkromné zdroje okolo 75 %, pričom v nadácii Adeli až okolo 90 % z celkových príjmov.

Ďalším čiastkovým cieľom bolo analyzovať účtovné zobrazenie finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek. V prípade verejných zdrojov malivšetky vybrané NÚJ vykázané verejné zdroje v účtovnej závierke na účte 691 – Dotácie, okrem nadácie Pontis, ktorá ani v jednom sledovanom roku nemala výnos z verejných zdrojov. Pri súkromných zdrojoch mala len NO Človek v ohrození vykázaný výnos na účte 622 – Aktivácia vnútroorganizačných služieb a v každom sledovanom roku výnos z organizovania festivalu na účte 647 – Osobitné výnosy. Výnosy z členských príspevkov mala nadácia Adeli, ktorý mala vykázaný na účte 664 – Prijaté členské príspevky. Jediný účet, na ktorom mali v každom sledovanom roku vykázaný výnos všetky vybrané NÚJ je účet 665 – Príspevky z podielu zaplatenej dane. Zistili sme, že na jednom účte, konkrétne účet 663 – Príspevky od PO vykazuje NO Človek v ohrození dary a granty od PO a iných organizácií, kde ostatné NÚJ tu vykazujú príspevky od PO.

Hlavným cieľom práce bola komparatívna analýza rôznorodých finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek v čase koronakrízy, osobitosti ich účtovného zobrazenia a zhodnotenie vplyvu koronakrízy na ich finančné zdroje. Každá z NÚJ pocítila

vplyv koronakrízy na ich zdroje financovania, ale každá v inej miere. Všetky NÚJ mali veľké problémy s cashflow z dôvodu odkladov daňových priznaní (v 2020 umožnené až do októbra), pričom finančná správa poskytuje poukázaný podiel dane do 90 dní od podania daňového priznania, a teda pre organizácie išlo o viac než polročný posun v príjme očakávaných prostriedkov. Nezisková organizácia Človek v ohrození ako jediná presunula príjem z podielu zaplatenej dane do ďalšieho roka. Výnosy z organizovania rôznych podujatí boli obmedzené, mnohé podujatia sa počas koronakrízy neorganizovali alebo boli presunuté do online priestoru. Nie každá nezisková účtovná jednotka zaznamenala, ale v roku 2020 významný pokles výnosov, pokles mala len nadácia Pontis a nadácia Adeli, čo spôsobil práve pokles príjmu z podielu zaplatenej dane. Koronakríza mala najväčší vplyv na geriatrické centrum Senior, ktoré v roku 2021 dosiahlo stratu vo výške – 42 863, 69 € a najmenej ovplyvnila nadáciu Pontis, ktorá v roku 2021 dosiahla účtovný zisk v porovnaní s rokom 2019 o približne 92 000 € vyšší, vďaka vyšším súkromným zdrojom, konkrétne prijaté príspevky od iných organizácií a od FO.

Na základe analýzy finančných zdrojov vybraných neziskových účtovných jednotiek sme zistili, že v súčasnosti je darcovstvo na vzostupe pri neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby vďaka krízovým situáciám, ktoré sú nielen na Slovensku, ale v celom svete – koronakríza, vojna na Ukrajine či prírodné katastrofy. Práve tieto udalosti pôsobia na darcovstvo ako akcelerátor solidarity a myslíme si, že darcovstvo bude naďalej rásť i v ďalších rokoch. Ďalej sme zistili, že málo využívaným zdrojom financovania sú verejné zbierky. U našich vybraných neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešne služby ich organizovala iba jedna – Človek v ohrození.

Na zvládnutie koronakrízy bolo dôležité zamyslieť sa, čo je kľúčové a udržateľné, čomu má zmysel sa venovať, nevytvárať si príliš veľké ambície zmeniť veľa vecí. Dôležité je zredukovať niektoré činnosti alebo ich lepšie nasmerovať. Jedna z najdôležitejších vecí pri neziskových účtovných jednotkách je sledovať cashflow. Jediná nadácia Pontis z vybraných neziskových účtovných jednotiek predpokladala zníženie príjmov v dôsledku koronakrízy a primerane znížila rozpočet nákladov na jednotlivé projekty. Spôsob fungovania nadácie cez firemné nadačné fondy im poskytol ochranu pred výpadkom cashflow a tiež dostatok času na reakciu – väčšinou asignáciu prijatú v jednom roku používajú až nasledujúci rok. Koronakríza však mala aj pozitívne dopady, ktorými je možnosť získania nových zdrojov, ako napríklad rôzne dotácie od Ministerstva zdravotníctva, ktoré dostalo geriatrické centrum Senior. Tiež rýchlejšie schvaľovanie

partnerských podpôr počas koronakrízy, kedy boli schopní sa rozhodnúť za 3 týždne namiesto 6 až 8 týždňov. Zmenili sa aj spôsoby na základe čoho sa rozhodovali, za bežných okolností by to bolo na základe papierových žiadostí a teraz to bolo na základe referencií od odborníkov. Koronakríza však stiahla veľkú časť finančných zdrojov pre neziskový sektor a v tomto období bolo ťažšie získať zdroje na financovanie činností jednotlivých neziskových účtovných jednotiek ako pred koronakrízou.

Podľa nášho názoru v súčasnosti pri financovaní neziskových účtovných jednotiek sú problémom nové a málo preskúmané zdroje financovania. Novým zdrojom financovania by mohli byť sociálne siete. Neziskové účtovné jednotky by mohli robiť rôzne kampane napríklad na Facebooku, ktorý umožňuje vytvoriť fundraisingovú kampaň.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BARÁT, Juraj a kolektív. *Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie*. Bratislava: PDCS, 2000. 309 s. ISBN 80-968095-3-9. [online] Dostupné na: <https://backend.pdcs.sk/storage/app/media>
2. BEŇOVÁ, Elena.: *Financie verejnoprospešných organizácií*. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 1994. 202 s. ISBN 80-225-0566-8.
3. BUKOVÁ, Sylvia. *Financovanie tretieho sektora v SR výzvy a perspektívy*. Bratislava: Ekonóm, 2012. s. 128. ISBN 978-80-225-3415-4.
4. ETCHART, Nicole a kolektív. *Príručka podnikania neziskových organizácií*. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 2001. s. 72. ISBN 80-968095-8-X. [online] Dostupné na: https://backend.pdcs.sk/storage/app/media/Publikacie_PDF_Obalky/Prirucka_podnikania_NO.pdf
5. JOŠT, Marek. *Nestátní neziskové organizace*. Praha: Oeconomica, 2019. 250 s. ISBN 978-80-245-2325-5.
6. KORDOŠOVÁ, Alena. *Účtovníctvo neziskových účtovných jednotiek*. Bratislava: Ekonóm, 2008. s. 146. ISBN 978-80-225-2658-6.
7. KORDOŠOVÁ, Alena. *Osobitosti účtovníctva neziskových účtovných jednotiek*. Bratislava: Ekonóm, 2015. s. 114. ISBN 978-80-225-4071-1.
8. KORDOŠOVÁ, Alena. *Účtovníctvo neziskových účtovných jednotiek – učebný text s príkladmi*. Bratislava: EKONÓM, 2021. 106 s. ISBN 978-80-225-4871-7.
9. LASZOVÁ, Viera. *Nové účtovníctvo neziskových organizácií v praxi*. Bratislava: EPOS, 2008. s. 303. ISBN 978-80-8057-747-6.
10. MAJDÚCHOVÁ, Helena. *Neziskové organizácie*. Bratislava: Sprint dva, 2009. s. 176. ISBN 978-80-89393-12-1.
11. MAJDÚCHOVÁ, H., a kolektív. *Neziskové organizácie*. Bratislava: SPRINT, 2004. s. 180. ISBN 80-88848-59-8.
12. MARČEK, Eduard. *Financovanie mimovládnych neziskových organizácií z verejných zdrojov na úrovni miestnych samospráv v SR*. PANET, 2010. s. 146. ISBN 978-80-968920-1-3.

Internetové zdroje

13. Asociácia firemných nadácií. 2020. Komora mimovládnych neziskových organizácií: Založili sme Koordinačný krízový štáb pre neziskový sektor. [online]. [cit. 04-09-2022]. Dostupné na: <https://asfin.sk/komora-mimovladnych-neziskovych-organizacii-zalozili-sme-koordinacny-krizovy-stab-pre-neziskovy-sektor/>
14. Človek v ohrození. 2020. Kto sme. [online]. [cit. 25-01-2023]. Dostupné na: <https://clovekvohrozeni.sk/kto-sme/>
15. Človek v ohrození. Dokumenty na stiahnutie. [online]. [cit. 15-01-2023]. Dostupné na: <https://clovekvohrozeni.sk/dokumenty-na-stiahnutie/>
16. Dom Svitania. O nás. 2008. [online]. [cit. 25-01-2023]. Dostupné na: <https://www.domsvitania.sk/?p=13>
17. Dom Svitania. Výročné správy Domu Svitania, n. o. [online]. [cit. 19-01-2023]. Dostupné na: <https://www.domsvitania.sk/?p=133>
18. Európska komisia. 2020 Možnosti financovania pre mimovládne organizácie. [online]. [cit. 15-10-2022]. Dostupné na: https://commissionEuropa.eu/funding-tenders/how-apply/eligibility-who-can-get-funding/funding-opportunities-ngos_sk
19. Finančná správa Slovenskej republiky. 2021. Ročný prehľad prijímateľov podielu zaplatenej dane. [online]. [cit. 23-10-2022]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/zoznam-prijimatelov-dane>
20. Finančná správa Slovenskej republiky. 2022. Účtovné závierky musia “neziskovky“ ukladať v elektronickej podobe [online]. [cit. 10-10-2022]. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/_uctovne-zavierky-neziskovky-ts/bc
21. Itertisektor. 2019 a. 2% dane. [online]. [cit. 04-09-2022]. Dostupné na: <https://itertisektor.sk/ekonomika/2-z-dane/>
22. Itertisektor. 2019 b. Dedenie. [online]. [cit. 06-09-2022] Dostupné na: <https://itertisektor.sk/ekonomika/dedenie/>
23. Jaspis. 2022 a. Rozdiel medzi účtovníctvom neziskových organizácií a podnikateľských subjektov. [online]. [cit. 18-10-2022]. Dostupné na: <https://jaspis.sk/aktuality/uctovnictvo-neziskovych-organizacii->

[rozdiely?fbclid=IwAR1pOzo2sSIUArDxP9r6cZ7DdR9XYxikym5nVuib5w16RHZ-UvzqhgpptmA](https://www.jaspis.sk/aktuality/ako-zalozit-obcianske-zdruzenie)

24. Jaspis. 2022 b. Ako založiť občianske združenie v roku 2022. [online]. [cit. 20-10-2022]. Dostupné na: <https://jaspis.sk/aktuality/ako-zalozit-obcianske-zdruzenie>
25. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. 2021. Ministerstvo kultúry poskytne COVID dotácie pre neziskové organizácie pôsobiace v kultúre. [online]. [cit. 10-10-2022]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?ros_aktuality&sprava=ministerstvo-kultury-poskytne-covid-dotacie-pre-neziskove-organizacie-posobiace-v-kulture
26. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. 2022. MIRRI SR vyhlásilo novú výzvu vo výške 1,1 milióna € pre mimovládne neziskové organizácie v troch krajocho Slovenska. [online]. [cit. 15-09-2022] Dostupné na: https://www.minv.sk/?ros_vsetky-spravy&sprava=mirri-sr-vyhlasil-novu-vyzvu-vo-vyske-1-1-miliona-e-pre-mimovladne-neziskove-organizacie-v-troch-krajoch-slovenska
27. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Svidroňová, Muthová. 2022 Analýza zdrojov financovania mimovládnych neziskových organizácií v Slovenskej republike. [online]. [cit. 23-10-2022]. Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/ekonomika_mno/2022/AZF.pdf?fbclid=IwAR3YlARuPWga0YkkZFchS2YxfN_HCu9SHPLg9CEplfFDE-mWwD11G5A4DNc
28. Nadácia Adeli. História. [online]. [cit. 27-01-2023]. Dostupné na: <https://www.nadaciaadeli.sk/o-nas/historia>
29. Nadácia Adeli. Výročné správy. [online]. [cit. 19-01-2023]. Dostupné na: <https://www.nadaciaadeli.sk/uvod/vyrocne-spravy>
30. Nadácia Pontis. 2020. Index udržateľnosti organizácií občianskej spoločnosti na Slovensku v roku 2020. [online]. [cit. 06-09-2022] Dostupné na: <https://nadaciapontis.sk/wp-content/uploads/2019/01/Slovakia-SK-verzia.pdf>
31. Nadácia Pontis. O nás. [online]. [cit. 28-01-2023]. Dostupné na: <https://www.nadaciapontis.sk/o-nas/>
32. Nadácia Pontis. Výročné správy nadácie Pontis. [online]. [cit. 19-01-2023]. Dostupné na: <https://www.nadaciapontis.sk/transparentnost-a-etika/vyrocne-spravy/>

33. Register účtovných závierok. SENIOR – Geriatrické centrum n. o. [online]. [cit. 17-01-2023]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/545800>
34. SENIOR geriatrické centrum. Kto sme. [online]. [cit. 25-01-2023]. Dostupné na: <https://www.seniormalacky.sk/o-nas/kto-sme>
35. Slovenská sporiteľňa. 2021. Sociálne podniky a neziskovky získajú v Slovenskej sporiteľni úver na rok zadarmo. Úroky preplatí Nadácia Erste. [online]. [cit. 15-10-2022]. Dostupné na: <https://www.slsp.sk/sk/aktuality/2021/3/23/socialne-podniky-a-neziskovky-ziskaju-v-slovenskej-sporitelni-uver-na-rok-zadarmo-uroky-preplati-nadacia-erste>
36. Univerzitný technologický inkubátor STU. 2022. Založiť si občianske združenie alebo neziskovku? [online]. [cit. 20-10-2022]. Dostupné na: <https://www.inqb.sk/sk/blog/manual-podnikatela/co-si-zalozit-obcianske-zdruzenie-alebo-neziskovku>

Právne normy

37. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
38. Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.
39. Zákon č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov.
40. Zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov.
41. Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.
42. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
43. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
44. Zákon č. 162/2014 o verejných zbierkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
45. Zákon č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností.
46. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 14. novembra 2007 č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.